

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 4, december 2020

NOVO
MESTO

PIŠE PRIHODNOST.

#novomesto ZAME

Drugačen Veseli december

Intervju: častni občan prof. dr. Stane Granda

0 naslovnici

Miklavž in dedek Mraz na obisku na novomeškem rotovžu

KAZALO

3	Uvodnik	23	Prispevek osnovnošolcev: Epidemija skozi otroške oči
4	Županova kolumna	25	Dirty Rok'c vabi MTB kolesarje
5	Kronika občinskega sveta	26	Mednarodna matura leta 2021 tudi na Gimnaziji Novo mesto
6	Prispevki svetniških skupin	27	Skupnost dijaki za osnovnošolce: »Vedite, da niste sami!«
11	Življenje v času epidemije teče naprej	28	Glavni intervju: Prof. dr. Stane Granda
12	DPM Mojca: Dedka Mraza nič ne ustavi!	31	Plesni studio Novo mesto pleše tudi v času epidemije
14	Zavod Novo mesto: Drugačen veseli december	32	5 kratkih: Gregor Kavčič, dr. med., spec. ortopedije
15	Sofinanciranje programov in delovanje organizacij v letu 2021	33	Druga knjiga Skrite literarne dediščine Dolenjske in Bele krajine
16	Številne nove pridobitve za občane	34	Knjižnica Mirana Jarca ves čas deluje nemoteno
17	Nova pešpot v Portovalu	35	Po darila na TIC!
18	LokalPatriot v novi preobleki	36	Intervju: Tadeja Bečaj Žnidaršič in dr. Petja Kovačević, Igrivi svet
19	Novost za občane: e-vloge	38	Z evropskimi projekti ostajamo povezani
20	Novomeški kolaž: kaj se je dogajalo v preteklih mesecih	39	Križanka
22	90 let predšolske vgoje v Novem mestu		

> Jure Marolt

ČAS ZA NAS

Vedno je tako v življenju. Na izbiro imaš dve možnosti. Tudi v teh negotovih, težko razumljivih časih je tako. Lahko se z dano situacijo spopadeš poln optimizma in z vero v boljši jutri, lahko pa se predaš melanholiji in resignirano čakaš, da pridejo boljši časi. Če kdaj sploh bodo. Odločil sem se za prvo možnost. Pa sicer moja osebnostna in psihična tekstura nista najbolj optimistične vrste, ampak sem se tega naučil od otrok. Dokler smo zdravi in skupaj, imamo izpolnjene vse pogoje, da smotudisrečni.

Kot sem že omenil, v svoji mladosti nisem bil najbolj optimistično naravnana oseba. Zato pa sem bil vedno trmast. In če se odločim, da me nekaj ne bo dotoklo, potem me zlepa ne bo. Vedno bolj opažam, da je trenutna situacija izziv. Pozdravljam večjo zavedanje glede higiene kašlja in rok, ki bo, upam da, pripomogla tudi k manjšemu porastu drugih virusnih sezonskih obolenj. Sicer pa je to čas, ko se moramo zazreti navznoter. Če nas že ne pustijo ven (pri tem namigujem na tradicionalna in vedno obljudena decembrska druženja v središču mesta), bom pa vsaj pospravil tisto, kar se je v vseh teh letih nabralo v moji notranjosti. Osebni servis. Tudi zato, da bom lahko toliko bolj vzljubil vse, kar se dogaja zunaj, ko se ta norija enkrat srečno konča. Ker se bo, natakali drugačen način.

To ni čas samopomilovanja in preobsežnega strahu. Čas je, da stopimo skupaj, medtem ko smo narazen. In čeprav ima sodobni interaktivni svet nešteto pasti, ima tudi veliko prednosti. Ena teh je, da se nam ni treba videti v živo, da smo skupaj. Že babici mojih otrok sta se naučili uporabljati Viber in Zoom, da preverita, če njuni vnuki doma dovolj jejo. Sicer pa jih v vsakem primeru kmalu čaka redilna akcija, ko se vse to konča.

Kako torej? Optimistično. Do kdaj? Dokler bo treba. S kom? Z vsemi, ki so podobnega pogleda. Zakaj? Ker drugače ne znamo. Ker drugače nočemo. Bodite zdravi in predvsem ne pozabite na smisel teh decembrskih dni in večerov – vedno so bili namenjeni družini. To je vaša stalna in največja uteha, oklep pred vsem hudim in največji razlog za optimizem.

Marca sem se mnogo naučil o koronakrizi. Predvsem na osebnostnem področju. Kako s tem živeti ali zgolj preživeti, ni dovolj. Ciljam na to, da bo to bivanje vedno na čim višji kakovostni ravni. Ker si to zaslužim sam, predvsem pa zato, ker si to zaslužijo tisti, ki soustvarjajo našo družinsko celico.

Dejstvo je, da se bomo morali naučiti z virusom živeti. Ne čakaj na cepivo ali zdravilo, to nima nobenega smisla. Vmes se bo obrnilo leto in še več, ki ga ne boš nikoli več dobil nazaj. Zato je toliko pomembnejše, da začnemo danes graditi boljši jutri. In kot so nas naučili že Trije prašički: čez noč ne nastane nič omembe vrednega (ali, v njihovem primeru, dovolj trdnega, da jih obvaruje pred zlobnim volkom). Gradimo počasi, opeko za opeko, korak za korakom. Najprej trdni temelji, ki so predpogoj za uspešno gradnjo. Tako hiške kot človekove notranjosti.

Zelo vesel sem, ker je v teh tednih zrasla nova interaktivna skupnost #novomesto ZAME. Gre za skupino Novomeščank in Novomeščanov (ter ostalih, ki imamo radi Novo mesto), ki si izmenjujemo koristne informacije. Cilj je, da v skupini drug z drugim nesebično delimo to, kar poznamo, znamo in vemo, tako da lahko vsi skupaj bolj kakovostno živimo. S sodelovanjem v skupini #novomesto ZAME se povezujemo na spletu in s tem utrjujemo našo lokalno skupnost.

Skupnost je najbolj aktivna na istoimenskem Facebook profilu in ob tej priložnosti naprošam vse, ki so jih zgoraj napisane povedi nagovorile, da se ji pridružijo.

NOVO
MESTO

Novo mesto

Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Meta Retar, Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič, Urban Kramar, Nataša Jakopin, Sandra Boršič, Vanesa Dželadini, Manca Čampa Pavlin in Saša Sršen

NASLOVNICA

Peter Žunič Fabjančič

JEZIKOVNI PREGLED

Urška Mehle in Mojca Pacek

PRODUKCIJA

KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

Župan Mestne občine Novo mesto

DECEMBER 2020

ISSN C508-4547

DRUGAČNI, PA ŠE VEDNO PRAZNIKI!

Gregor Macedoni, župan

Tokratni advent ter prazniki bodo zelo drugačni od tistih, ki smo jih poznali v zadnjih letih. Za večino nas so zadnji tedni že drugič v tem letu zelo posegli v vsakdanje življenje. Otroci se ne smejo družiti, šolarji in učitelji se gledajo prek ekranov. Marsikdo ne more opravljati svojega dela, ogrožena so delovna mesta. Številni delajo od doma ali pa v skafandrih in maskah. Zelo težko je starejšim, ki so zdravstveno najbolj ogroženi. Za njih so stiki povečano tveganje, hkrati pa je pogosto, da ravno občasna srečanja z domačimi pomenijo najbolj pričakovane trenutke v dnevu ali tednu. Na preizkušnji je naše razumevanje življenja v skupnosti. Zelo pogrešamo druženja in vsakršne socialne stike, pavendar nam težko uspeva, ko se moramo odpovedati nečemu, kar ni neposredno povezano z nami in našim zdravjem. Nova realnost povečuje stiske številnih posameznikov in vprašanje je, ali znamo prepoznati težave in tesnobo v naši soseščini. Zato so junaki poleg naših zdravstvenih in negovalnih delavcev (bolnica, zdravstveni dom, domovi starejših občanov) tudi prostovoljci, ki pomagajo na terenu (obiski, pogovori, dostave iz trgovine, prevozi...).

V oktobru sem šel na eno redkih poti v tujino v letošnjem letu. Na povabilo Združenih narodov sem se v Palači narodov v Ženevi udeležil srečanja, kot eden od govornikov prvega mednarodnega županskega foruma, ki je bil posvečen trajnostnemu razvoju urbanih središč. Med uvodnimi govorniki je bila tudi legenda svetovne arhitekture in urbanizma, lord Norman Foster. O njem sem vedel marsikaj že iz časov, ko je njegov biro sodeloval s trebanjskim Trimom. Zato sem mu z veseljem prisluhnil. Možno je, da v zadnjih letih zaznamoval urbanistični razvoj številnih svetovnih metropol, kot so New York, London, Tokio, Berlin, Madrid, Barcelona in še mnogih drugih, je v Ženevi razmišljal o prihodnosti mest v luči epidemije koronavirusa in podnebnih sprememb. Lord Foster ne pričakuje, da bo aktualna epidemija razvoj mest in družbe postavila na glavo, bo pa gotovo vzpodbudila in pohitrila nekatere procese, ki so se začeli že prej in bi se slej kot prej

odvili tudi brez virusa. Svojo tezo je pojasnil z zgodovinskim preletom razvoja Londona, v katerem je velikemu požaru leta 1666 sledila revolucija protipožarne gradnje, izbruhu kolere v 19. stoletju razvoj kanalizacijske infrastrukture, boju proti tuberkulozi pa je sledil razcvet modernizma z velikimi okni, terasami, svetlobo, belino in čistočo. Eden največjih urbanistov našega časa je prepričan, da so bili omenjeni izjemni dogodki samo sprožilci neizogibnega.

Zato tudi na Mestni občini razmišljamo o tem, kako se odzivati na izzive, ki jih postavlja obdobje epidemije pred nas. Če se navežem na Fosterja, trajnostna mobilnost in digitalizacija nista nekaj novega, bosta pa hitreje postala nova realnost, kot bi sicer. Prav tako je dejstvo, da bomo v prihodnosti v naši družbi imeli več starejših (in posledično manj mlajših). Za starejše moramo najti nove oblike podpore za čim dolgotrajnejše bivanje v domačem okolju. Občina je v letošnjem letu začela subvencionirati socialnovarstvene storitve socialnega servisa varovanja na daljavo za občane z najnižjimi prihodki, v naslednjem letu pa bomo začeli s sistematičnim računalniškim opismenjevanjem starejših po krajevnih skupnostih.

Potrditev dobro zastavljene občinske politike na področju kakovosti bivanja pa so tudi podatki na področju demografije. Imamo več kot 1100 občanov več kot pred petimi leti in današnje številke otrok v vrtcih ter šolah za 3 do 4 odstotke presega tiste, ki jih je predvidela demografska napoved, ko smo leta 2015 pričeli pripravljati tri leta kasneje sprejeto občinsko strategijo. Zato za številne poznavalce tudi ni presenečenje, da je Mestna občina Novo mesto po izračunih Ministrstva za finance najrazvitejša Mestna občina v Sloveniji. In to ne samo po kazalcih, ki jih prispeva odlično novomeško gospodarstvo, ampak tudi po kazalcih, ki jih prispeva javni sektor. To je naš skupni uspeh. Kot skupnost moramo znati sodelovati, deliti nesebično to, kar poznamo, znamo in vemo, tako da lahko vsi skupaj bolj kakovostno živimo v domači

občini. Tega, kar lahko prispevam jaz, namreč ne more nihče drug nadomestiti. In tako se bogatimo skupaj. S tem namenom je na družbenih omrežjih zažvela skupnost #novomesto ZAME. Virtualni prostor, v katerem si izmenjujemo koristne informacije. Vabljeni.

Številke in uspehi so na koncu samo toliko vredni, kolikor znamo poskrbeti za naše najranljivejše. Številna društva na različnih področjih združujejo stotine prostovoljcev. Naša občina je med najbogatejšimi tudi v tem segmentu. Začetek decembra je čas, ko se jim ob mednarodnem dnevu prostovoljstva posebej zahvalimo in poklonimo njihovim dejanjem. Predpraznični čas, čas adventa, pa je pravi čas, da vsi nekaj naredimo za dobro naše skupnosti. Pomagamo znancu in sosedu.

Praznični december bo letos drugačen, kot smo ga bili vajeni. Kar bo le mogoče (lučke, praznični sejem), bomo ohranili oz. izvedli. Še vedno pa je lahko pravljičen tudi v teh posebnih okoliščinah. Če si to le dovolimo.

Boštjan Pucelj

> Vanesa Dželadini, Mestna občina Novo mesto

IZ SVETNIŠKIH KLOPI

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA SEPTEMBER 2020–DECEMBER 2020

POTRDILI DOPOLNITVE PRORAČUNA ZA 2021

Na 15. redni seji občinskega sveta so svetniki po skrajšanem postopku potrdili spremembe in dopolnitve proračuna za leto 2021, v prvi obravnavi pa je bil sprejet tudi predlog proračuna za leto 2022. Občina tako tudi v prihodnjih letih nadaljuje z investicijskim ciklom projektov. Ključna izhodišča za dopolnitve proračuna so kontinuiteta črpanja EU in državnih sredstev, dvig povprečnine, zakon o finančni razbremenitvi občin, ciljno usmerjen proračun in izvedba večjih investicij. Sprejeti Predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine za leto 2021 tako določa več kot 100 ambicioznih projektov, eden izmed pomembnih poudarkov, ki spada v proračun, pa je, da se v treh oziroma štirih letih zagotovi do 400 novih stanovanj v Novem mestu. Spremenjen proračun za prihodnje leto tako predvideva 63.527.379 evrov odhodkov in 56.529.676 evrov prihodkov. V prvi obravnavi sprejeti proračun občine za leto 2022 med vidnejšimi projekti določa nadaljnjo prenovu mestnega jedra, gradnjo bazenskega kompleksa v Češči vasi, širitev regionalnih kolesarskih povezav in izvedbo stanovanjskega programa Podbreznik. Sprejemanje proračuna za leto 2022 se je nadaljevalo z javno obravnavo, ki je potekala od 13. do 27. novembra 2020.

ŠPORTNO-REKREACIJSKI PARK ČEŠČA VAS

Na 14. redni seji je bil nekaj več razprave deležen dopolnjeni osnutek Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Športno-rekreacijski park Češča vas, ki med drugim določa bazenski kompleks. Večinsko mnenje svetnikov je, da gre za dobro umestitev kompleksa v okolje in da se vzpostavlja park, ki skupaj s svojo okolico ponuja odlične možnosti za šport in rekreacijo. Po prvi obravnavi je bil tako sprejet osnutek Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Športno-rekreacijski park Češča vas, ki predstavlja osnovo za potek gradnje bazenskega kompleksa.

Peter Žunič Fabjančič

KADROVSKE ZADEVE

Med kadrovskimi spremembami je bilo podano soglasje k imenovanju mag. Miroslava Abazovič za novo direktorico javnega zavoda Dolenjskih lekarn Novo mesto za mandatno obdobje petih let. Svetniki so potrdili tudi sklep o prenehanju mandata članice Občinskega sveta Mestne občine Novo mesto Klare Golič in potrdili mandat ter v svojih vrstah pozdravili novo članico Občinskega sveta Mestne občine Novo mesto Suzano Hočevar, ki bo svetniško mesto zasedala do zaključka mandatne dobe 2018–2022. Miran Hudoklin, Janja Javoršek in Mira Retelj so bili potrjeni za predstavnike ustanovitelja v svet javnega zavoda Posvetovalnica za učence in starše Novo mesto za mandatno dobo štirih let. Svet je tudi potrdil Alenko Korasa iz Vrta Brusnice in Zdenko Mahnič iz Osnovne šole Grm za predstavniki zainteresirane javnosti v svet javnega zavoda Posvetovalnica za učence in starše Novo mesto za mandatno dobo štirih let. Med kadrovskimi imenovanji sta bili potrjeni še Manica France Klemenčič za predstavnico ustanovitelja v svet javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Center za mandatno obdobje štirih let in Mirjana Judež za predstavnico Mestne občine Novo mesto v Svet javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Šolski center Novo mesto za mandatno dobo štirih let. Svetniki so sprejeli tudi sklep o prenehanju mandata članice Komisije za medobčinsko in mednarodno sodelovanje Klare Golič, ki ji je z julijem zaradi odstopa prenehal mandat. Namesto nje je občinski svet v to komisijo imenoval Petro Štrukelj. Svetniki so na seji v Svet javnega socialnovarstvenega Zavoda Dom

starejših občanov Novo mesto imenovali Ano Bilbija, soglasno pa so sprejeli tudi sklep o imenovanju župana Gregorja Macedonija za predstavnika Mestne občine Novo mesto v Razvojni svet Jugovzhodne Slovenije za programsko obdobje 2021–2027.

PREMOŽENJSKO-PRAVNE ZADEVE

Pri premoženjsko-pravnih zadevah so svetniki potrdili prenehanje statusa javnega dobra na nepremičninah na območju Mestne občine Novo mesto. Občinski svet je sprejel še tretjo dopolnitev Načrta ravnanja s stvarnim premoženjem občine za leto 2020 in sklep o prenehanju statusa grajenega javnega dobra na določenih nepremičninah v Vinji vasi, Bršljinu, Stopičah, na Težki Vodi, v Otočcu in Zagorici. Svetniki so prav tako sprejeli sklep o podelitvi statusa grajenega javnega dobra nepremičninam na več parcelah na območju Mestne občine Novo mesto.

OSTALI AKTI

Na 14. redni seji je bila sprejeta Strategija digitalnega razvoja Mestne občine Novo mesto 2030, ki je v takšnem okviru ena prvih strategij, ki se jih na državnem nivoju sprejema ta trenutek. Večinsko je bil sprejet tudi predlog Letnega programa športa v Mestni občini Novo mesto za leto 2021, program je prilagojen trenutnim razmeram zaradi stanja, pogojenega s SARS-CoV-2. Na seji je občinski svet sprejel še nekaj drugih odlokov, med njimi je bil v drugi obravnavi potrjen Odlok o ureditvi cestnega prometa v Mestni občini

Novo mesto, sprejet je bil tudi predlog Odredbe o spremembi in dopolnitvah odredbe o izvedenih aktih k Odluku o ureditvi cestnega prometa v Mestni občini Novo mesto. V prvi obravnavi sta bila sprejeta elaborat programa opremljanja stavbnih zemljišč za območje opremljanja »OPPN Poslovno storitvena cona Mačkovec – 2« in predlog Odloka o podlagah in merilih za odmero komunalnega prispevka za območje Poslovno storitvena cona Mačkovec – 2. V prvi obravnavi je bil sprejet tudi dopolnjeni osnutek Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o zazidalnem načrtu za poslovno oskrbni center ob Belokranjski cesti v Novem mestu. Po skrajšanem postopku je bil po

prvi obravnavi sprejet še predlog Odloka o spremembah Odloka o organizaciji in delovnem področju Občinske uprave Mestne občine Novo mesto. Občinski svet se je seznanil s končnimi poročili Nadzornega odbora občine, in sicer s Poročilom o opravljenem nadzoru nad poslovanjem v javnem zavodu Gasilsko-reševalni center Novo mesto za obdobje 2018–2019, s Poročilom o opravljenem Nadzoru poslovanja Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto v letih 2018 in 2019, s Poročilom o opravljenem nadzoru pravilnosti poslovanja Krajevne skupnosti Kandija - Grm v Zaključnem računu občine za obdobje 2018 in 2019, ter s Poročilom o opravljenem nadzoru pravilnosti poslovanja Krajevne skupnosti Stopiče

za leti 2018 in 2019. Svetniki so nadalje v drugi obravnavi sprejeli Elaborat programa opremljanja stavbnih zemljišč za območje opremljanja »OPPN Poslovno storitvena cona Mačkovec – 2« in Odluk o podlagah in merilih za odmero komunalnega prispevka za območje Poslovno storitvena cona Mačkovec – 2. V prvi obravnavi so soglasno sprejeli tudi Odluk o določitvi plovbnega režima na odseku reke Krke v Novem mestu, ki zadeva ureditev plovbnega režima zaradi varnosti plovbe ob izvajanju turističnih, športnih in rekreacijskih aktivnosti oziroma dejavnosti ter pospeševanja njihovega razvoja.

14. DU Novo mesto kot najštevilnejšemu društvu je treba iz proračuna zagotoviti sredstva za center dnevnih aktivnosti »Hišo sožitja«, in sicer 25.000 evrov letno, saj svojim medgeneracijskim programom preprečuje socialno izključenost 1.700 udeležencem, z vključevanjem mladih pa gradi most med generacijami. 15. V letu 2022 naj se v proračunu zagotoviti vsaj 20.000 eur za nadaljevanje projekta e-oskrbe po predlogu projektne sveta za boljšo kakovost življenja starejših (storitev lajša problem nedostopnosti do zdravnika v času epidemije). V tem smislu je treba tudi spremeniti ustrezen pravilnik, ki določa pogoje za pridobitev te subvencije (na primer določena starost brez drugih pogojev...).

GAS ZA VSE NAS!

Epidemija Covida-19 je »opomnik«, da je prišel čas za spremembe v naši družbi in pri posamezniku. Močno bo zaznamovala naša življenja in zahtevala spremembo vrednot. Vrednote stranke GAS so:

- pravična, pravna država za vse državljane,
- blagostanje in enake možnosti vseh državljanov,
- stabilno gospodarsko okolje, spoštovanje zasebne lastnine in svobodna podjetniška pobuda,
- domoljubje, spoštovanje vrednot, kulture in okolja.

Družinska podjetja so gonilna sila slovenskega gospodarstva, zato mora država v teh težkih časih nuditi dovolj pomoči podjetjem, da bodo preživela. Zakaj je to pomembno? Na pragu je 5. industrijska revolucija, podjetja je treba spodbujati v vseh visokotehnoloških panogah, da bodo v prihodnosti konkurenčna na mednarodnih trgih.

Cilj Slovenije 5.0. kot družbe trajnostnega razvoja je ustvariti boljšo, udobnejšo družbo za vse ljudi, uravnovežiti gospodarski in socialni razvoj ter ustvariti sobivanje med realnim in virtualnim svetom.

Novonastale razmere ponovno postavljajo v ospredje potrebe naše družbe po kolegialnosti, solidarnosti in spoštovanju človeškega dostojanstva.

Kot družba si ne bismeli več privoščiti, dane bi poskrbeli za najranljivejše skupine ljudi, ki živijo pod pragom revščine. Veliko je tudi upokojencev, ki so celo življenje prispevali v pokojninsko blagajno, na starost pa nimajo dovolj visoke pokojnine za dostojno bivanje v domu za ostarele. Ali si naša sodobna, razvijajoča družba ne more privoščiti, da bi poskrbela za starostnike, ki so gradili mostove za bodoče rodove, danes pa bolni in onemogli, za štirimi stenami nemo čakajo na našo pomoč?

16. Vsem DU jetrebav prostorih na območju njihovega delovanja omogočiti internetni priključek na stroške občine (nedostopnost do interneta onemogoča izobraževanje na terenu...).

17. Za IKT-izobraževanje starejših o uporabi komunikacijskih storitev je treba v proračunu za leto 2022 nameniti najmanj 15.000 evrov.

18. MO Novo mesto naj se v večjem obsegu prijavlja na projekte EU tudi na mehkih področjih (reševanje problemov starejših, mladih, invalidov ...). Za te namene naj se sprejme usmeritev, da bo razmerje med prijavami na projekte (ceste, pločniki, brvi, mostovi ...) vsaj dve tretjini proti ena tretjina – 1/3 za mehka področja (dnevni centri, izgradnja posebej prilagojenih parkov, subvencioniranje vgradnje dvigal...).

19. Postavka za šport starejših naj se v letu 2022 zviša vsaj na 20.000 evrov, postavka šport invalidov pa vsaj na 10.000 evrov (torej podvoji).

20. Občina naj zagotovi vse potrebno za izgradnjo heliporta (prostorsko, finančno), da bo letu 2022 tazgrajen.

Adolf Zupan,

vodja svetniške skupine DeSUS

Vesna Barborič,

članica svetniške skupine GAS – Gospodarsko aktivne stranke

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

PRORAČUN ZA 2022 MORA UPOŠTEVATI POTREBE NAJBOLJ RANLJIVIH SKUPIN

Doletela nas je kuga 20. stoletja – COVID-19. Ta je ostro zarezala v družbeno dogajanje in zdravje ljudi. Prizadela je vse generacije ljudi, vsako na svoj način. Mladi zrejo v negotovo prihodnost, starše skrbi za šolajoče otroke, bojijo se izgube dela, starejši so prav v posebni stiski. Starejši so manj odporni proti virusu, naenkrat so postali izolirani, veliko jih za vedno zaspi po tednih samote brez stiska rok otrok oz. bližnjih, ki so jim prej desetletja namenjali vso skrb, ljubezen in svoje delo. Kaj doživljajo v zadnjih tednih življenja, vedo samo oni.

Žalostno je, da družba šele zdaj ugotavlja, da življenje naših starejših v DSO in velikokrat tudi v domačem okolju ni človeka dostojno. Standardi oskrbe so slabi, bivalne razmere niso na nivoju, primernem današnjemu razvoju družbe in njenega bogastva. Starejše je družba odrinila na svoj rob, več kot tretjina upokojencev živi pod pragom revščine. V občinah odgovorne prevečkrat slišimo, da je odgovornost za izboljšanje stanja na plečih države. Na to v novomeškem DeSUS-u ne pristajamo. Zato nadaljujemo z opozarjanjem, da lahko veliko storimo tudi v našem – občinskem okolju. Naši predlogi izboljšav se počasi le povzemajo v praksi. Čutiti je, da jim čedalje pogosteje prisluhnejo župan in tudi najbolj odgovorni v občinski upravi.

Glavne smeri razvoja v prihodnjem letu so bile v proračunu občine zahtevane že v letu 2019. Prostora za večje premike proračuna za leto 2021 na mehka področja – področja, s katerimi bi izboljšali pogoje bivanja starejših, ni. Bistven pozitiven premik pa moramo narediti v proračunu za leto 2022.

Zato smo županu predlagali, da se v proračunu za leto 2022 predvidijo potrebna finančna sredstva in izvedejo vse potrebne druge aktivnosti:

1. Zagotovitev oskrbovanih stanovanj v lasti NS PIZ (z nižjimi najemninami), najemnih oskrbovanih stanovanj, oskrbovanih stanovanj za nakup in drugo s področja stanovanjske problematike.
2. Treba je predvideti potrebna sredstva za realizacijo zapisane obveznosti v občinski dolgoročni strategiji (vključeni na predlog DeSUS-a), da bo leta 2023 v MO Novo mesto zgrajenih nadaljnjih 30 oskrbovanih stanovanj.
3. V proračunu za leto 2022 naj se določi postavka Subvencioniranje vgradnje dvigal v večstanovanjske stavbe in hiše (na primer: pomoč pri prilagoditvi bivalnih razmer v višini 40.000 evrov). Starejši bodo lahko dlje ostajali v svojem domačem – prijaznejšem okolju.
4. MO Novo mesto naj kot največji deležnik v stanovanjskem podjetju ZARJA, d. o. o., pripravi sistem upravljanja s stanovanjskimi hišami ali stanovanji lastnikov, ki bi želeli v oskrbovano stanovanje, pa ne želijo prodati svoje sedanje nepremičnine. Za ta namen naj se namenijo potrebna sredstva že v letu 2022 in naj se v prihodnjih letih povečujejo. Če je

bolj smiselno lastninski delež vložiti v novo stanovanjsko podjetje, naj se to ustanovi s tem deležem ali v drugi obliki.

5. Že v letu 2021 naj se sprejme stanovanjska strategija, ki bo dala odgovore o obsegu potrebnih vlaganj v to področje v naslednjem srednjeročnem obdobju.
6. Pričnejo naj se aktivnosti za izgradnjo dnevnega centra.
7. Za ljudi, ki živijo v nemogočih razmerah (brez elektrike, vode ...), naj se zagotovijo sredstva za nakup vsaj petih stanovanj za te potrebe.
8. Še naprej mora biti stalno zagotovljenih dovolj potrebnih sredstev za pomoč na domu in zadostno število oskrbovalcev pri izvajalcih, ki to pomoč izvajajo.
9. V prihodnjih dveh letih naj se v vsako vas v občini namesti po en avtomatski defibrilator.
10. V občinski upravi naj se uvede novo področje (referat) za starejše – lahko bi med obstoječimi uradniki določili na primer vsaj dva dni na teden ure za pomoč starejšim.
11. Uvede naj se brezplačni prevoz za upokojence in šolarje z mestnim javnim prometom (in primestnim prometom).
12. Po vzoru nekaterih občin bi bilo primerno zagotoviti popuste za upokojence za obisk kulturnih in športnih prireditev, uporabo telovadnic in drugih objektov v njeni lasti.
13. Za delovanje društev upokojencev je treba zagotoviti vsaj 10 evrov na člana na letnem nivoju in prostore, v katerih naj bi bila za potrebe DU nameščena računalnik in tiskalnik.

v SEDANJOSTI. Rezultat tega je, da ne živi ne v SEDANJOSTI ne v PRIHODNOSTI. ŽIVI, kot da ne bo nikoli umrl, in potem UMRE, ne da bi kdaj zares živel. (Vir: splet). Živimo torej za ta trenutek, uživajmo v vsem lepem, kar nam prinese, nasmehnimo se svoji podobi v ogledalu, nasmejmo se do solz. Ne obremenjujmo se s prihodnostjo, predvsem pa se je ne bojmo.

Vesna Vesel,

občinska svetnica Liste Gregorja
Macedonija

Z UPANJEM V NOVO LETO

Prazniki se bodo letos vrnili k svojemu bistvu – prinašajo mir v srca in novo upanje za novo leto. Ne bo nas slepil blišč nakupovalnih centrov. Dobili smo izjemno priložnost, da se posvetimo drug drugemu, da skupaj kaj dobrega spečemo, spijemo in zapojemo.

V tem letu pa smo tudi dokazali svojo prilagodljivost. Ob upoštevanju vseh preventivnih ukrepov podjetniki poskušajo ohraniti poslovanje, šolarji pa izpolnjevati šolske obveznosti. Tudi občina ves čas epidemije nudi servis občanom in prek štaba Civilne zaščite pomaga ranljivim skupinam in Domu za starejše. Občinski svet je že obravnaval proračun za leto 2022, ki bo zadnji v tem mandatu.

V začetku novembra so pričele prihajati spodbudne novice o razvoju cepiv, a sočasno je bila opravljena anketa, ki je pokazala, da se polovica državljanov verjetno ne bo cepila. Nekaj časa še imamo, da izboljšamo zaupanje, tako do znanosti, državnih inštitucij, ki so odgovorne za javno zdravje, kot do politike. Svoj prav moramo zamenjati za skupne odločitve. Vsak prispevek, ki ga lahko kot posamezniki prispevamo k skupni imunosti in končanju epidemije, je ogledalo naše solidarnosti.

To izjemno leto, ki se končuje, nas je naučilo ohranjanja medsebojnih stikov, tudi ko se fizično ne moremo srečati. Med prazniki bomo verjetno poklicali

več prijateljev kot sicer in jim povedali, da jih pogrešamo. V svetniški skupini NSi želimo vsem občanom doživeti božič, ki je praznik upanja in novega življenja.

Marko Dvornik,

svetniška skupina NSi

Novomeška občina je med najbolj razvitimi mestnimi občinami. K temu so poleg sedanjega župana prispevali tudi vsi predhodni župani. Leto 0 se namreč ni zgodilo z nastopom sedanjega župana, temveč so se aktivnosti, ki so pripeljale do tega, dogajale tudi pred letom 0 in so za današnji uspeh zaslužni tako predhodni župani kakor tudi ostali deležniki, ki so vplivali na razvoj. Sedanji župan Gregor Macedoni ima velik problem s priznavanjem dosežkov in razvojnih načrtov svojih predhodnikov, kar je pripeljalo do nekaj zavoženih in zgrešenih projektov, ki so nastali kot nasprotovanje predhodnikom. Dve najbolj izpostavljeni zgrešeni zgodbi sta Zavod Novo mesto in velodrom v Češči vasi. Zavod Novo mesto je pokazal, da se ne da združevati nezdružljivega, saj se zavod ukvarja sam s sabo že od samega nastanka, namesto da bi se ukvarjal s svojim poslanstvom. Velodrom je prav tako zgrešena zadeva, saj sameva v Češči vasi, namesto da bi stal v Portovalu, kjer bi ga lahko uporabljali tudi srednješolci za telovadbo, namesto da pozimi zmrzujejo zunaj. In kot da to ni dovolj velik opomin, župan v nasprotju z načrti predhodnega župana prav tako v Češčo vas umešča bazen, ki bo prav tako v dopoldnevih sameval, namesto da bi ga uporabljale šole.

V tem času težko prezremo koronavirus in njegov vpliv na nas in našo družbo. Žal sta naša vlada in svetovalna skupina pokazali veliko nesposobnost pri obvladovanju epidemije in njenih gospodarskih posledic. Postali smo svetovni prvaki po številu umrlih na 100.000 prebivalcev, kar je jasen razlog za takojšen odstop vlade. Vedno iščejo krivice, namesto da bi se pogledali v ogledalo. Za epidemijo so bili najprej krivi kolesarji s SD na čelu, nato »žuri« v Zrčah, potem začetek šole, zasebne zabave, nenošenje mask v šolah na pobudo SD, martinovanje, sedaj so krive delovne organizacije. Vladni predstavniki pa nam s svojimi kršitvami neprestano kažejo, da za

njih ukrepi ne veljajo. Saj se še spomnite: če si utrujen in greš natočiti gorivo, ti ni treba nositi maske. Tako kot naš župan tudi vlada in svetovalna skupina niso sposobni priznati, da kdaj kaj delajo narobe. Priznati svojo napako je veličina velikih ljudi, majhni pakrivdoiščejevo drugih.

Ob tej priložnosti bi še pozvali župana, naj sledi dobrim zgledom drugih županov in omogoči brezplačno parkiranje na VSEH parkiriščih.

Srečko Vovko,

svetniška skupina Socialnih demokratov

KORONAVIRUS ALI BRCA, KI SMO JOPOTREBOVALI?

Epidemija covida-19 je ohromila ves svet, saj je spremenila prioritete in navade vsakega posameznika in zahtevala številne prilagoditve. Koronavirus je naše življenje postavil na glavo. Če so bila še pred enim letom potovanja po svetu in brezskrbna druženja s prijatelji del vsakdana, vsaj trenutno ni tako. Pa vendar je ob tem pomembno zavedanje, da je tole prehodni čas, ki ga lahko uporabimo sebi v prid in optimistično zremov prihodnost.

Kljub prvemu šoku in nelagodju ob spomladanski karanteni je ta prinesla tudi nekaj pozitivnih stvari, obenem pa je razkrila, kaj je z našo družbo narobe in da moramo upočasniti življenje ter spremeniti načine delovanja v njej. Našli smo nove načine za delo, učenje in študij na daljavo, »iznašli« smo nove možnosti vzdrževanja socialnih stikov, prilagodili smo nakupovalne navade in se ozrli vase ter na odnose z bližnjimi. Morda smo končno presegli razmišljanje o tem, katere stvari so v življenju resnično pomembne. Morda smo začeli razmišljati o novem začetku, o tem, kako se bo spremenilo človeštvo, kakšne prioritete si bomo postavili in kako bomo užili življenje, ko ne bomo več omejeni na življenje med štirimi stenami. Začeli smo živeti drugače. Zajtrki v ožji družini so postali nova stalnica, sprehod po gozdnih poteh in travnikih za blokovskim naseljem je postal naša dnevna aktivnost, virtualna kavica na daljavo s prijatelji pa nov način druženja.

Začeli smo brati, telovaditi, skrbeti za zdravje, kuhati zdravo in kupovati lokalno hrano in izdelke, začeli smo raziskovati lokalne bisere narave in se začeli bolj zanimati za dogajanje v domačih muzejih in umetnosti. Novomeščani smo se v teh razmerah povezali v skupino #novomesto ZAME, v virtualni svet, v katerem si izmenjujemo koristne informacije in drug z drugim delimo to, kar poznamo, znamo in vemo. To nam pomaga, da v teh razmerah vsi živimo čim bolj kakovostno. Smo namreč na dobri poti, da se bomo lahko znova osredotočili na tiste vrednote, ki so pomembne za dobro naše celotne družbe, epidemija, v kateri smo se znašli, pa nas bo naučila tudi, kako pomembna so majhna dejanja prijaznosti in sodelovanja, četudi zazdaj zgolj v virtualnem svetu.

K izboljšanju situacije, tako v zvezi s počutjem oziroma razmišljanjem ljudi v skrajnih razmerah kot tudi z iskanjem novega načina življenja, pa pripomore tudi to, kako situacijo rešujejo pristojni organi. Sprejetje različnih ukrepov, ne le za zaščito zdravja, temveč zlasti za razvoj novih možnosti, je bilo pomembno tudi v naši državi. Pri tem je vlada z vrsto sprejetih paketov oziroma zakonov ne le blažila posledice, temveč tudi spodbujala k drugačnemu razmišljanju. Seveda pa ukrepi niso vse, ampak veliko pomeni tudi nenehno spodbujanje ljudi, zlasti v gospodarstvu.

Današnji način komuniciranja medijev v ljudeh sproža precejšen negativizem, saj mediji sporočajo novice na izključno negativen način, brez primerne novinarske objektivnosti. Pri tako umetno ustvarjeni tesnobi je vlada RS v času pandemije tako prek vladnih govorcev kot tudi govorcev različnih institucij stanje ves čas epidemije prikazovala v pozitivnejši smeri. Tako je vladi ne le s sprejetjem ustreznih ukrepov, temveč tudi s spodbujanjem pozitivnosti v različnih pogledih uspelo ublažiti še hujše posledice, kot bi lahko bile.

Ker je »upanje tisto, ki nas drži pokonci tudi takrat, ko gre vse narobe«.

Eva Filej Rudman,

svetniška skupina SDS

OBČINA PO MERI INVALIDOV

Mestna občina Novo mesto je ena redkih mestnih občin, ki (še) nima sprejetega programa za invalide. Svetniška skupina SLS več mandatov predlaga, da MO NM za izenačevanje možnosti invalidov pripravi in sprejme projekt »Občina, prijazna invalidom«.

Svetniška skupina SLS se skupaj z Društvom za amputirance Slovenije zavzema za pravice invalidov tako, da vzpodbuja občino k aktivnostim za doseganje večje kvalitete življenja invalidov v njihovem okolju, predvsem k odpravi ovir pri dostopu do javnih ustanov, povečanju števila parkirnih mest za invalide, postavitvi sprejemnih pisarn v javnih ustanovah v pritličje oz. dvigal v javnih objektih.

V nadaljevanju bomo predstavili Društvo amputirancev Slovenije, s katerim svetniška skupina SLS sodeluje že več let. Društvo je bilo ustanovljeno leta 2016 z namenom združevanja invalidov po amputaciji in oseb s telesno okvaro, ki potrebujejo ortopedске pripomočke. Društvo ima status invalidske organizacije in status društva v javnem interesu. Deluje kot reprezentativna organizacija na nivoju celotne države Republike Slovenije.

Osnovna naloga društva je vključevanje amputiranih oseb v družbeno okolje po amputaciji.

Člani društva se lahko vse leto vključujejo v programe usposabljanja za aktivno življenje in delo, preprečevanja in blaženja socialnih ter psihičnih posledic invalidnosti, ohranjanja zdravja in rehabilitacije ter rekreacije za invalide (kegljanje na vrvici, balinanje, električni pikado in šah).

Poleg omenjenih programov društvo organizira več izletov po Sloveniji in tujini, skupinska termalna zdravljenja pod strokovnim vodstvom, pevska in športna druženja in tekmovanja na mednarodni ravni.

Društvo sodeluje s podobnim društvom amputirancev iz Karlovca. Vsako leto društvo organizira srečanje vseh članov društva, letos zaradi koronavirusa v zmanjšanem obsegu. Letos jih je obiskal evropski poslanec Franc Bogovič in jim obljubil pomoč pri vključevanju v evropsko integracijo in pri evropski zakonodaji na področju invalidske problematike.

Svoj sedež imajo v Šmihelu 8, kjer jih lahko vsak dan obiščete. Obiščite lahko tudi njihovo spletno stran

www.drustvo-amputirancev.si.

V prvem tednu decembra, natančneje 3. decembra, je svetovni dan invalidov.

Alojz Golob, predsednik Društva amputirancev Slovenije, in občinski svetnik SLS, Franc Bačar,

svetniška skupina Slovenske ljudske stranke

2021 PRILOŽNOST ZA NOVE NAČINE SOBIVANJA?

Leto 2020 bo zagotovo pustilo posledice na življenju vseh posameznikov in družbe kot celote. Še manj kot pred enim letom si nihče tudi v najhujšem scenariju ni predstavljal pretresov, ki jih bo povzročila zdravstvena kriza zaradi virusa COVID-19: da bodo umirali najranljivejši, da bodo omejeni gibanje, druženje in življenje, kot smo ga poznali, da bodo ljudje izgubili zaposlitve in nekateri tudi vse, kar so gradili v življenju. S poglobljanjem ekonomske in posledično socialne krize pa so se začele poglobljati že pred tem bolj ali manj vidne socialne in druge razlike. Kljub ukrepom, ki se sprejemajo na mednarodni in nacionalni ravni, se je pri tem ponovno odprlo vprašanje, ali smo se v tem družbeno-ekonomskem sistemu sposobni odzivati na krizo na pravičen in solidarnosten način, ki postavlja družbeno blaginjo in kakovost življenja prebivalstva med prioritete cilje. Ali pa smo spet na poti, ko bo svojo pozicijo močno utrdil profit pred ljudmi?

Iztekajoče se leto nam je omogočilo neposredno izkušnjo in uvid, da so spremembe mogoče in izvedljive v zelo kratkem času. Zato je zdaj pravi čas, da na vseh ravneh razmislimo o novih načinih sobivanja in sodelovanja. Če bo preroško od zdaj naprej resnično vse drugače, kot je bilo, je to hkrati priložnost, da tudi na lokalni ravni poiščemo tiste mehanizme delovanja, ki bodo bolj vključujoči in pozitivno naklonjeni spremembam družbenih vrednot solidarnosti, empatije, sodelovanja, razumevanja in skupnega soustvarjanja boljšega življenja za vse ljudi. Če se MO Novo mesto ponaša s statusom ene izmed gospodarsko in razvojno močnejših slovenskih občin, potem je ob vseh investicijskih projektih, ki se odražajo v proračunih naslednjih let, vredno razmisliti tudi o večjem deležu

proračuna še za »mehke« projekte in programe, ki jih javni sektor zaradi preobremenjenosti ne nudi ali pa za določeno področje sploh ne obstajajo. Gre za tiste storitve, ki so za prebivalstvo brezplačne in vzpostavljajo močne podpirne mehanizme, ki bi našim meščankam in meščanom pomagali pri nepredvidljivih življenjskih situacijah in okoliščinah. Ključ je v sodelovanju vseh, ki lahko prispevajo, saj konec koncev osebe v stiski ne zanima, kdo ji storitev oz. podporo nudi, temveč le to, da je na voljo in ji lahko pomaga pri razrešitvi težav. Svetlejša in boljša prihodnost torej leži v povezovanju vseh akterjev, virov in priložnosti v lokalnem okolju, na nas pa je, ali bomo pri tem uspešni ali ne.

Maja Žunič Fabjančič,
svetniška skupina Solidarnost

Solidarnost

#NOVOMESTO ZAME

Pozdravljam vzpostavitev skupine #novomestoZAME na družabnih omrežjih in podpiram vzpodbujanje občanov k sodelovanju in deljenju tako znanja kakor tudi življenjskih izkušenj in dobrin. Tudi naša svetniška skupina podpira večje in pogostejše vključevanje naših članov in tudi širše javnosti ter posameznikov v sodelovanje v javnem življenju in oblikovanje našega vsakdana ter si intenzivno prizadeva zanj. Kot skupnost smo sestavljeni iz posameznikov in prav osebna zavzetost vsakega od nas je tisto, kar pušča sledi hotenja, delovanja in posameznikovega obstoja v vseh svojih mogočih različicah. Iskreno me veseli, da imamo v teh težkih časih Novomeščani še eno dodatno možnost vključevanja in sodelovanja pri izboljševanju in oblikovanju naše skupnosti.

Prihajajo časi, ko bomo morali veliko bolje skrbeti eden za drugega in se tudi veliko bolj kot doslej potruditi in žrtvovati za ranljive posameznike in skupno širšo skupnost. Pandemija koronavirusne

bolezni je globoko zarezala v vse pore naše družbe, ravno največje brazgotine pa pušča prav tam, kjer smo v zadnjih nekaj letih najbolj nazadovali – pri skrbi za vsakega posameznika in konec koncev tudi za vse nas skupaj. Veselilo bi me, če bi se skupnost #novomestoZAME čim prej izkazala v vsej svoji velikosti, sposobnosti, dobroti ter znanju in širini duha Dolenjcev, in upam, da bomo še enkrat odločno dokazali, da zmoremo in da se nas ne drži zaman sloves širokosrčnih veseljakov in dobrih ljudi, po katerem smo znani daleč naokoli.

Alenka Muhič,
svetniška skupina Zveze za Dolenjsko

ŽIVLJENJE V ČASU EPIDEMIJE TEČE NAPREJ

> Manca Čampa Pavlin, Mestna občina Novo mesto

Kljub trenutni situaciji si na Mestni občini Novo mesto prizadevamo za nemoteno delovanje občinske uprave. Tako redno izvajamo vse dejavnosti, ob tem pa ljudi pozivamo k odgovornemu ravnanju, skrbi zase in solidarnosti do drugih.

VZPOSTAVILI SMO TELEFONSKO ŠTEVILKO ZA VPRAŠANJA IN POTREBE OBČANOV V ČASU EPIDEMIJE

Na Mestni občini Novo mesto smo v novembru vzpostavili telefonsko številko za vsa vprašanja in potrebe občanov v času epidemije. Dežurna telefonska številka je namenjena vsem občanom in občankam vsak dan med 7. in 20. uro. Za vprašanja smo tako dosegljivi na telefonski številki 07 39 39 289, lahko pa nam tudi pišete na naslov mestna.obcina@novomesto.si.

OB RAZGLASITVI EPIDEMIJE NA RAZMERE PRIPRAVLJEN TUDI ŠTAB CIVILNE ZAŠČITE

S sklepom državnega načrta ob epidemiji je bil hkrati aktiviran tudi občinski načrt, ki ga je pripravil štab Civilne zaščite. Občinski štab Civilne zaščite tudi ves čas spremlja dogajanje na celotnem območju Novega mesta in nudi podporo različnim organizacijam in posameznikom. Domu starejših občanov Novo mesto so tako v novembru zaradi vzpostavitve rdeče cone nudili vso logistično pomoč pri selitvi v prostore CUVJ Draga. Prav tako je občinski štab Civilne zaščite pozval vse organizacije k pomoči in odgovornemu ravnanju.

NOVOMEŠKI VRTCI SO OD ZAČETKA EPIDEMIJE ŠE NAPREJ DELOVALI VES ČAS

Na podlagi sprejetih odločitev Vlade RS je župan Mestne občine Novo mesto Gregor Macedoni sprejel sklep o delovanju vrtcev v občini v zmanjšanem obsegu v času epidemije Covid-19. S sklepom je točno določeno ravnanje v primeru zagotavljanja

varstva otrokom vseh staršev, ki varstva zaradi službenih obveznosti ne morejo zagotoviti sami. V primeru spremembe epidemiološke slike se okoliščine zagotavljanja varstva lahko spremenijo, do takrat pa vsi vrtci javne novomeške mreže delujejo na način, kot to predvideva sklep.

BREZPLAČEN OBROK ZA DOLOČENE OSNOVNOŠOLCE

Mestna občina Novo mesto je v novembru s pomočjo ravnateljev osnovnih šol organizirala brezplačne tople obroke za vse otroke, ki se v času epidemije Covid-19 izobražujejo na daljavo in ki izpolnjujejo pogoje za financiranje obroka s pomočjo državnih sredstev. Prezemni mesti sta OŠ Drska in OŠ Bršljin, peščica učencev pa lahko obroke prevzame tudi na OŠ Brusnice in OŠ Stopiče, kjer zaradi vrtca kuhinji obratujeta tudi sicer.

SOLIDARNOSTNA AKCIJA NOVO MESTO ZAME

Na Mestni občini Novo mesto smo v danih razmerah začeli z akcijo #novomesto ZAME, s katero želimo povezati ljudi med seboj in prispevati k boljšim razmeram. S sodelovanjem lahko drug drugemu pomagamo z dobrimi predlogi, kaj v tem času početi, kako polepšati trenutke najmlajšim, predvsem pa se bo v skupini odvil decembrski praznični program, ki je namenjen vsem občanom in občankam. Gre za pomemben projekt za te čase in za vse nas, v namen povezovanja pa smo na družabnem omrežju Facebook ustanovili tudi skupino, ki se ji lahko pridružite. S skupnostjo lahko delite dobre primere prakse, ponudite pomoč in na kakršenkoli način prispevate k boljšemu jutri.

DEDKA MRAZA NIČ NE USTAVI!

Z letošnjo epidemijo povezani ukrepi so sicer otežili, nikakor pa ne ustavili tradicije decembrske obdaritve skoraj 5.000 otrok v sedmih dolenjskih občinah, za kar že 50 let skrbi Društvo prijateljev mladine (DPM) Mojca. Zadnjih 12 let mu predseduje Marjeta Ferkolj Smolič, ki največ zaslug za to, da se je tako množično in enakopravno obdarovanje dolenjskih malčkov obdržalo, pripisuje Janezu Pavlinu. Mineva tretje leto, odkar je od njega prevzela tudi to poslanstvo, le eno v kopici hvalevrednih Mojčinih akcij.

Letos nameravate obdariti otroke, rojene od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2019, in akcija zbiranja donatorskih sredstev že poteka. A ni jih bilo malo, ki so se zbal, da vašega dedka Mraza letos ne bo.

Dedek Mraz je že novembra spakiral vsa darila, in sicer knjigo, leseno igračo in čutno žogico. Tako on kot pred njim sv. Miklavž ne bosta dovolila, da bi ju koronavirus ustavil. Bo pa seveda drugače kot v minulih letih, a smo naše načrte uskladili s priporočili NIJZ, ki nam je dal zeleno luč.

Kaj vse načrtujete?

V naslednjih dveh tednih (intervju je nastal konec novembra; op. av.) bomo v studiu TV Novo mesto posneli dve različni oddaji, eno s sv. Miklavžem in drugo z dedkom Mrazom, na ogled bodo v programu Vašega kanala, na naših spletnih straneh, delili jih bomo z občinami. Če bo tehnično mogoče,

Predsednica DPM Mojca Marjeta Ferkolj Smolič s svojo ekipo ne bo dovolila, da bi bili letošnji novoletni prazniki za najmlajše člane naše skupnosti kaj slabši od minulih.

bomo odprli tudi linije, da bi lahko otroci dobrotnika poklicali in z njim poklepetali ali pa bo prebral kakšno njihovo pismo, vsekakor pa ne bo manjkala pravljica.

Kaj pa znamenita karavana, ko ste se v nekaj tednih decembra ustavili v domala vsaki krajevni skupnosti, v nekaterih imeli tudi več predstav v enem dnevu? Kakšna bo karavana z neslavno letnico 2020?

Našo ekipo sestavljajo čarodej Toni, pevka Maja Jovanovič in seveda dedek Mraz. Tu je še šofer, ki jih bo vozil kot neke vrste ulični teater od hiše do hiše, sprti se bomo ustavili, otrokom pomahali, dali darilo ipd. Seznam oz. urnik, kdaj se bomo ustavili v katerem naselju, bomo sprti objavljali.

Če prav razumem, se boste ustavljali na vseh mogočih koncih, zato vas moram spomniti, da običajno obdarujete do 5.000 otrok. Boste končali do pomladi?

(smeh) To nas vsak vpraša. Bomo! Ponekod so del bremena že prevzele posamezne lokalne skupnosti, recimo v Šentjerneju in Škocjanu. A bomo zmogli, od vasi do vasi, do konca decembra nam bo uspelo.

Kako ste sploh pakirali darila, saj vam je v minulih letih pri tem pomagalo na stotine prostovoljcev?

Ja, tudi to je bil velik izziv, saj nam letos niso smeli in je vse delo opravilo le naših pet delavcev.

Vaš predhodnik, oče dolenjskega dedka Mraza Janez Pavlin, je vedno znal reči, da dokler bo društvu uspelo pokriti stroške obdaritev, boste vztrajali. Kako je s stroški tokrat, kako ste se znašli v razmerah, ko vam na terenu ne morejo pomagati prostovoljke snežinke pa gasilci in vsi običajni podporniki?

Letos je res izredno stanje, večina vsega dela je padla na štiri stalne sodelavce, širša ekipa nas mogoče šteje deset oseb. Razposlali smo klasične prošnje za donacije, odzvala se je že Krka, prijaviteli smo se na razpise, podpirajo nas občine ... Vsega skupaj moramo zbrati čez 100.000 evrov, kar ni malo, a računamo na podporo ljudi in ohranitev te dragocene tradicije v naših koncih.

Na nek način so prav izredne razmere še bolj pokazale, kako pomembno poslanstvo opravljate.

Vsekakor. V teh časih, ko smo prisiljeni v odtujenost, ko za štirimi stenami trpijo otroci vseh starosti, se nam zdi še pomembnejše stopiti skupaj in narediti kar največ, kar zmoremo, da jim pričaramo decembrsko, praznično vzdušje. Te čarobnosti jim ne smemo vzeti ali dovoliti, dajo pokvari virus! Zato smo na nek način res še bolj potrebni. In prvič se bo zgodilo, da bo prišel dedek Mraz skorajda na njihov dom.

Vaše društvo ni aktivno le ob koncu leta, širše je znan vaš Veseli tabor v Dolenjskih Toplicah. Kakšno poletje je za vami?

Izvedli smo vseh 10 tednov! Tudi tam smo se seveda držali vseh ukrepov in kakšne množične aktivnosti umaknili iz programa, pogoj za otroke je bil, da 14 dni pred obiskom tabora niso bili v tujini, za vsakega so starši ob prihodu podpisali izjavo, da so zdravi ipd. In smo nadvse ponosni, da smo lahko poletni tam gostili okoli tisoč otrok.

Še kakšna beseda o humanitarnem poslanstvu DPM Mojca.

To se tudi ne ustavi, seveda. Letos je bil poudarek na računalniški opremi, ki jo skušamo zagotoviti otrokom, ki je nimajo, kot vsako leto smo prek akcije s poštarjem

Pavlijem zbirali šolske potrebščine, kupovali smo delovne zvezke, prek A1 in ZPMS smo razdeljevali modeme, za ZPMS razvažamo pakete hrane in ostalo, kar družine potrebujejo, sodelujemo v večjih akcijah, ko se prenavljajo hiše, tudi v programu Botrstvo, humanitarnih akcijah pod okriljem ZPMS in RTV Slovenija, poleti smo imeli še Dobrodelni županov turnir ... Tega res ni malo, zato pa imamo status nevladne organizacije v javnem interesu, in sicer za področji družine in humanitarnosti.

Kaj pravi teren? So stiske vse večje?

Seveda, žal je tako. Mi smo nenehno na terenu, družine, ki jim pomagamo tudi »samo« s plačilom kakšne položnice, osebno poznamo. Kriza je povsod vse večja, veliko ljudi ostaja brez dela, zato pozdravljamo ukrep vsaj glede topllega obroka otrokom tudi v času zaprtih šol. A se bojim, da bo stisk vse več. Otrokom in celim družinam je vse težje, zmanjkuje jim za hrano, kje so potem šele šolske potrebščine.

Ne glede na vse naštetost se kot prostovoljka OZRK Novo mesto prijavili še za pomoč v novomeškem domu starejših občanov.

Tako je. Dopoldne imam sicer veliko dela s poučevanjem na daljavo, a sem si – otroci so večji in je potem to lažje – razporedila čas tako, da bom vsaj dva tedna ob popoldnevih še v DSO. Za vikende to pomeni po 12 ur, ampak vsaj teh 14 dni moramo zdržati, saj je bilo veliko okuženih tudi med zaposlenimi, zato smo morali hitro reagirati. Pričakujemo, da bo sčasoma lažje, a v DSO delajo zlati ljudje in tamkajšnji stanovalci so res tako hvaležni za vsak obisk, pomoč pri hranjenju, transportu, vzpostavljanju stikov z videokonferencami, za toplo besedo, karkoli.

Kako potem, upoštevajoč, kar delate kot prostovoljka in kot predsednica nekega društva, gledate na opazke na račun nevladnikov v javnosti, ki govorijo o »zažiralcih in izkoriščevalcih javnih sredstev« ipd.?

Ah, tega pa res ne berem. Vsi vemo, da smo odprti za vsakogar, tako da dvomljivce kar vabim v našo družbo, da se prepričajo, kaj in kako se dela. Osebnostno pa imam več pozitivnih kot negativnih izkušenj, tudi v teh časih dobivamo klince ljudi, ki sprašujejo, kako lahko še sami pomagajo ali prispevajo.

Glede na to, da osebno poznate tudi dedka Mraza, bi lahko še v njegovem imenu prenesli kakšno sporočilo otrokom?

Dedek Mraz te dni komaj čaka, da pride med vas! Resnično! Dedek Mraz vas ima rad in vas bo simbolično obdaril, tega mu ne bo preprečil noben koronavirus, brez skrbi. Ostanite dobri in prijazni drug do drugega, potem nam bo vsem lepše.

Iz DPM Mojca otrokom sporočajo, da jih ima dedek Mraz rad in naj spremljajo, kdaj bo njegova potujoča karavana zapeljala skozi njihovo naselje, vas ali trg. (Foto: M. M.)

Po 50 letih je moral dedek Mraz letos spremeniti način obdarovanja, se mu pa vsekakor ni odpovedal. Spremljevalno ekipo je zmanjšal in se bo namesto od dvorane kakšne krajevne skupnosti do kulturnega centra raje odpravil kar od naselja do naselja. Družbo mu bosta delala še čarovnik Toni in pevka Maja.

SPOROČILO DEDKA MRAZA

Mislim, da so prazniki v teh časih še posebej pomembni. Potrudimo se, da bodo tudi čim bolj nežni, da bomo skozi praznične dneve potovali čim bolj umirjeno in da bomo še vedno ostali ljudje. Ključnega pomena je, da je družina skupaj, da sodeluje pri okraševanju, pri peki piškotov, potic in vsega dobrega. In kar zadeva otroke: zame so otroci vedno dobri in si čistovsi zaslužijo darila.

Odločil sem se, da letos prinesem posebne igrače, takšne s posebnim dotikom čarobnosti in predvsem srčnosti, kot spomin na dedka Mraza in svetega Miklavža. Škratje so razmišljali, da bi bilo dobro letos po škratovski tudi kakšno ušpičiti. Zato bom letos, seveda v družbi svojih pomočnikov, darila raznašal od vrat do vrat. Jojoj, boveselo.

Za konec vam polagam na srce: bodite preprosti, varujte sebe, varujte otroke, starejše in pravzaprav bodite vedno dobri, kajti dobroti se z dobroto vrača. Naj bo to krizno leto, še posebej december, dobro, polno srca, polno dobrih misli. Ne obupujmo, ampak zmagujmo. Prepričan sem, da bomo zmagali s skupno močjo. Srečno 2021!

IZ ZAVODA NOVO MESTO

Pred vrati je december in letos je bolj kot kdaj koli res drugačen. Drugačne stvari pa so ponavadi za vse nas vznemirljive, saj vsake spremembe prinašajo s seboj tudi izzive in nam pomagajo pogledati razmere v novi luči. In te – luči namreč – naj nam nikoli ne zmanjka.

V Zavodu Novo mesto tudi letos pripravljamo veselo mestno decembrsko vzdušje tako, da bo za vse v največji meri prijetno, predvsem pa varno in odgovorno. Tako se v letošnjem letu ne bomo srečevali na prireditvah in koncertih na prostem.

A vendarle bo mestno jedro okrašeno, razsvetljeno, zabavno in zanimivo. Na drevesih bodo kot vsako leto zažarele lučke, na fasadah bo moč opazovati projekcije, na Glavnem trgu vas bo čakala točka za fotografiranje, selfie-point, in priložnost za sodelovanje v mreži povezovanj na družbenih omrežjih. Sprehodimo se skozi praznično mestno jedro, povežimo se virtualno! Praznujmo skupaj, čeprav vsak zase.

Praznična razsvetljava je v mestnem jedru Novega mesta tradicionalno zasvetila na predvečer, ko goduje sveti Miklavž, 5. decembra. Lučke so se prižgale na Glavnem trgu, na Kandijem mostu, na Florjanovem trgu pri tržnici, na Prešernovem trgu in v parku KC Janeza Trdine. Na Glavnem in na Novem trgu tako sprehajalci uživajo ob pogledu na veliki in bogato okrašeni novoletni smreki, pred mestno hišo pa smo pripravili posebno ambientalno video projekcijo in nabiralnik za skrite želje in dobre misli za dedka Mraza. Osvetlitev mesta bo v tem težkem letu še posebno simbolna in čarobna, namenjena veselju in miru, ki ju danes vsi še bolj izdatno potrebujemo. Ob spoštovanju epidemioloških pravil ste vabljeni na sprehod skozi praznično okrašeni Glavni trg.

V Zavodu Novo mesto smo pripravili projekt postavitve drsališča, vendar kot kaže, razmere žal ne bodo dopuščale obratovanja. Še vedno pa upamo, da bomo ob morebitni boljši zdravstveni sliki lahko postavili adventne stojnice in hiške. Morda je letos priložnost tudi za drugačna darila. Če bodo le razmere dopuščale, vam bo v decembru na stojnicah na voljo ponudba

za nakup prazničnih daril domačih proizvajalcev ter tudi kulinarčna izkušnja, ki jo bomo lahko kupili in vzeli s seboj.

V Zavodu Novo mesto pripravljamo tudi nekaj zabavnih aktivnosti, ki jih boste lahko spremljali prek spleta v zavetju toplega doma. V sodelovanju s TV Vaš kanal, Društvom prijateljev mladine ter Mestno občino Novo mesto pripravljamo serijo spletnih prireditev z novomeškimi ustvarjalci.

Prek televizijskega in spletnega prenosa sta občane že nagovorila Miklavž in župan. Na enak način boste lahko spremljali tudi prihod dedka Mraza.

Pod okriljem spletne zbirke lokalne in globalne glasbe v produkciji Zavoda Novo mesto, KOOB Sessions, bomo izvedli štiri koncerte iz galerije Kocka prav za popestritev prazničnih dni. Prisluhnili bomo lahko novomeškimi glasbenim skupinam El Kachon, Dubzilla, ansamblu Pogum ter godalnemu kvartetu Corcoras. Na zadnji dan leta pa si bomo greli srca s silvestrskim kolažem koncertnih trenutkov Dan D pod naslovom Krik iz karantene.

Vabljeni k ogledu koncertov na YouTube kanalu KOOB Sessions, na naših Facebook profilih in na Facebook spletni strani hitro rastoče skupine #novomesto ZAME.

Vsem someščanom želimo srečno in predvsem zdravo leto 2021!

kolektiv Zavoda Novo mesto

INFORMACIJE IN STIKI:

Zavod Novo mesto
Novi trg 5
8000 Novo mesto
07 393 0390
info.zavodnm@novomesto.si

MONOVOMESTO/ZAVODNOVOMESTO/VISITNOVOMESTO
/KOOBSESSIONS/#novomestoZAME

> Vanesa Dželadini, Mestna občina Novo mesto

SOFINANCIRANJE PROGRAMOV IN PODPORA DELOVANJU ORGANIZACIJ V LETU 2021

Z namenom spodbujanja delovanja organizacij, ki predstavljajo pomemben dejavnik za ustvarjanje kakovostnega življenjskega okolja ter povezovanja lokalne skupnosti, smo tudi letos na Mestni občini Novo mesto objavili javne razpise in pozive, s katerimi jim omogočamo lažje izvajanje družbenokoristnih vsebin.

V teku je tako že Javni razpis za sofinanciranje programov in delovanje organizacij za leto 2021 v skupni višini 610.040 evrov. Sredstva so namenjena podpori na področju kulture, mladine, socialne in zdravstva, športa, prireditev in dogodkov, medobčinskega in mednarodnega sodelovanja, delovanja društev in organizacij ter turizma. Z dobrim delom namreč organizacije, zavodi in društva v naši občini predstavljajo pomembno dodano vrednost našega mesta in širšo družbeno korist, zato je pomembno, da jih s sodelovanjem tudi ustrezno podpremo. Prvi razpisni rok se je zaključil 25. novembra, za nekatere programe pa sta na voljo še 2. in 3. razpisni rok. Slednji se zaključijo 27. septembra prihodnje leto.

Razpisali smo tudi sredstva za sofinanciranje kulturnih programov in najemnin za leto 2021 za kulturna društva in kulturne organizacije, ki so kandidirali na večletnih javnih razpisih Mestne občine Novo mesto za obdobje od 2019 do 2022, ter za izdajo in oblikovanje revije Rast v letu 2021 začasemu izdajatelju, ki je bil izbran na javnem pozivu za obdobje od 2020 do 2025. Sredstva so bila razpisana za leto 2021 za programske stroške in stroške najemnine za kulturna društva in kulturne organizacije v skupni višini do 203.600,00 evrov. To večletno programsko sofinanciranje programov ljubiteljske in profesionalne kulture se je zaključilo 25. novembra 2020.

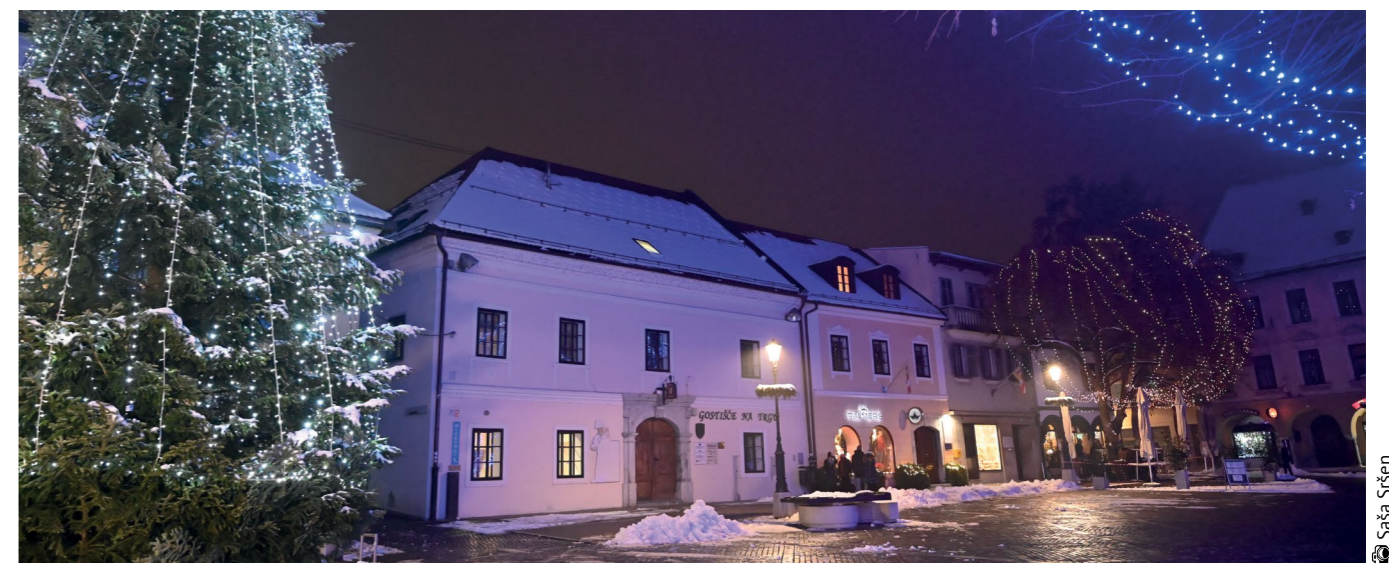
Trenutno pa sta aktualna Javni razpis za sofinanciranje projektov na področju županovega pokroviteljstva v Mestni občini Novo mesto v letu 2021 in Javni poziv za sofinanciranje akcij zaščite kulturne dediščine v Mestni občini Novo mesto v letu 2021.

Peter Žunič Fabjančič

Sredstva županovega pokroviteljstva v višini 30.000 evrov so na voljo do 15. novembra 2021 za projekte ter organizacijo različnih dogodkov na področju širšega družbenega življenja, ki potekajo v Mestni občini Novo mesto. Sredstva za sofinanciranje akcij zaščite kulturne dediščine za leti 2020 in 2021 v skupni višini 10.700 evrov pa do 27. septembra 2021 in so namenjena prenovi objektov, povezanih z adaptacijo, zaključnimi deli in zaščito objektov, ki so razglašeni kot kulturni spomenik na območju Mestne občine Novo mestov letih 2020 in 2021.

Prijavitelji lahko vloge na javne razpise pošljejo na naslov Mestne občine Novo mesto v skladu z razpisnimi pravili, ki so objavljeni na spletni strani Mestne občine Novo mesto.

Saša Šišten

LETO ZAKLJUČUJEMO S ŠTEVILNIMI PRIDOBITVAMI ZA OBČANE

V preteklih mesecih smo na Mestni občini Novo mesto zaključili z več investicijami, tako na področju cestnega, kanalizacijskega kot tudi vodovodnega omrežja. Številni projekti, kot sta sanacija cest in ureditev parkovnih površin, pa se nadaljujejo tudi v zimskem času. Med aktualnimi projekti izpostavljamo prenavo kolesarske steze na Topliški cesti in večnamenskih domov na Uršnih selih in Gabrju.

V OSPREDJU IZPELJANIH PROJEKTOV VARNOST ŠOLARJEV

V novembru smo zaključili s preureditvijo križišča Ceste brigad z Andrijaničevo cesto v vrednosti okoli 215.000 evrov. Omogočili smo višjo raven varnosti za pešce in kolesarje, kar je velika pridobitev predvsem za tamkajšnje osnovnošolce, s spremembo prometnega režima pa dosegli tudi zmanjšanje tranzitnega motornega prometa skozi stanovanjsko sosesko. Končana je tudi druga faza prenove Šmihelske ceste med križiščem s Šukljetovo in odcepom za Regrške Košenice, ob cesti smo zgradili tudi pločnik in omogočili varen dostop otrok do osnovne šole. Z novim avtobusnim postajališčem v Birčni vasi v vrednosti približno 173.000 evrov smo uporabnike avtobusnih prevozov, med katerimi je mnogo dijakov in osnovnošolskih otrok, umaknili od prometne ceste, ob postajališče pa postavili še ekološki otok.

V IZVENMESTNIH KRAJEVNIH SKUPNOSTIH NOVA KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Ždinjo vas opremljamo s sodobnim kanalizacijskim in vodovodnim vodom, uredili bomo tudi nov vodohran, medtem ko smo v Češči vasi z gradnjo kanalizacijskega omrežja že zaključili. V Gornji Težki Vodi prav tako poteka prenova zastarelega vodovodnega omrežja, med Dolenjim in Gorenjim Suhadolom pa smo po presihanju vodnega vira v sodelovanju s Komunalno Novo mesto uspešno zagnali vodovod v dolžini 870 metrov in trem objektom ponovno zagotovili dostop do vode.

INVESTIRAMO V CESTNE POVRŠINE

Izmed načrtovanih preplastitev in sanacij 13 odsekov občinskih cest smo jih dokončali že devet, do konca leta pa se bodo dela zaključila še na Kočevarjevi ulici, v ulici K Roku ter v Gabrju in Gorenjem Kamenju. Sklenila se bo tudi sanacija usada cestišča v vrednosti nekaj več kot 100.000 na ulici Ob Težki vodi, kjer bomo prenovljeno vozišče nadgradili še s pločnikom. Dela se nadaljujejo tudi v mestnem jedru, kjer obnavljamo in komunalno opremljamo Rozmanovo, Prešernovo in Kastelčevo ulico.

Okoli 310.000 evrov smo vložili v dopolnitve, ponekod pa tudi v popolnoma novo opremljanje cestne razsvetljave v več kot desetih krajevnih skupnostih, do konca leta pa bo izvedena še

osvetlitev na prehodu med Šegovo in Volčičevo ulico. Stekla bo tudi zamenjava 12 energetsko neustreznih svetilk na Drski.

Prenove so deležne tudi državne ceste, trenutno se tako celovito prenavlja Mirnapeška cesta, na Petelinjeku pa poteka sanacija usada cestišča. Poleg tega bo država v prihodnjih mesecih začela z razširitvijo križišča Tabletko, kjer bodo osrednje spremembe izvedene na priključkih. Po prenovi bodo vsi priključki in izvozi ločeni na dva pasova z ločevalnimi otoki, ki bodo pasove ločili pred vstopom v križišče. Ločevalni otoki bodo omejevali tudi izstop iz križišča.

V kratkem se bo začela tudi obnova kolesarske poti in pešpoti ob Topliški cesti, kjer bomo v prvi fazi projekta investirali približno 190.000 evrov ter tako za kolesarje in pešce uredili povezavo od križišča Ulice Slavka Gruma in Irče vasi do križišča pri priključku avtobusne postaje Novo mesto. Nova kolesarska pot z javno razsvetljavo se bo navezala tudi na predvideno kolesarsko povezavo Bršljin-Drska po načrtovani brvi v Irči vasi, s katero bomo nato še dodatno izpostavili Olimpijski center Novo mesto, ki je bil letos nadgrajen z dodatnimi tribunami in sanitarijami.

MESTNO JEDRO BOGATIMO Z NOVIMI PARKOVNIMI UREDITVAMI

Za sprehajalce smo zastavili novo peščeno sprehajalno pot, ki smo jo umestili v Portoval na nabrežje reke Krke in jo bomo sčasoma obogatili z otroškimi igrali, ob njo pa bomo zasadili tudi zelenje. Otroška igrala in nova drevesa, s katerimi smo zamenjali nevarno drevje, smo umestili tudi na grič Marof, kamor smo za mimoidoče postavili nove klopi, smetnjake in stojala za kolesa. Velika pridobitev je tudi javna razsvetljava, ki spremlja Kettejev drevored.

Začeli smo z zasaditvijo sadik avtohtonih slovenskih drevesnih vrst breka in skorša, ki smo jih prejeli v dar od someščana Marka Kobeta. Izmed 50 darovanih sadik smo dve posadili na vhod v Župančičevo sprehajališče na Pugljevi ulici, preostale pa bodo dom na zelenih površinah Novega mesta dobile, ko bodo to dopuščale vremenske razmere.

NOVI PODOBI ZA VEČNAMENSKA DOMOVA V URŠNIH SELIH IN GABRJU

Do konca leta se bodo gradbena dela na združnem domu v Uršnih selih zaključila, na kulturnem domu v Gabrju pa bomo medtem začeli z dozidavo k objektu. Zdržni dom v Uršnih selih bo po končani prenovi, h kateri bomo v Mestni občini Novo mesto prispevali okoli 350.000 evrov, nudil stanovanja in prostore za krajevno skupnost, društva ter knjižnico, gostil pa bo lahko tudi kulturne dogodke. Prizidek gabskega kulturnega doma bo vreden malo več kot 180.000 evrov in bo v kletnem delu služil kot garaža za gasilsko vozilo ter v mansardnem delu kot večnamenski prostor.

V SKLOPU PARKOVNIH UREDITEV NOVA PEŠPOT V PORTOVALU

Na obrežju Krke, ob pumtrack poligonu v Portovalu, urejamo nove parkovne površine, ki bodo mimoidočim ponudile dodaten prostor za sprehod, sčasoma pa tudi za otroško igro. V prvi fazi urejanja smo na Mestni občini Novo mesto poskrbeli za peščeno sprehajalno pot, v naslednji fazi pa bomo sprehajališče nadgradili še z otroškimi igrali.

Nov odsek sprehajalne poti, ki je urejen v peščeni izvedbi, je dolg 220 metrov in se priključuje na že obstoječo pot na desnem bregu reke Krke. Na osrednjem delu poti je urejen plato, kamor bomo v naslednji fazi del umestili otroška igrala, ob poti pa je predvidena tudi zasaditev zelenja.

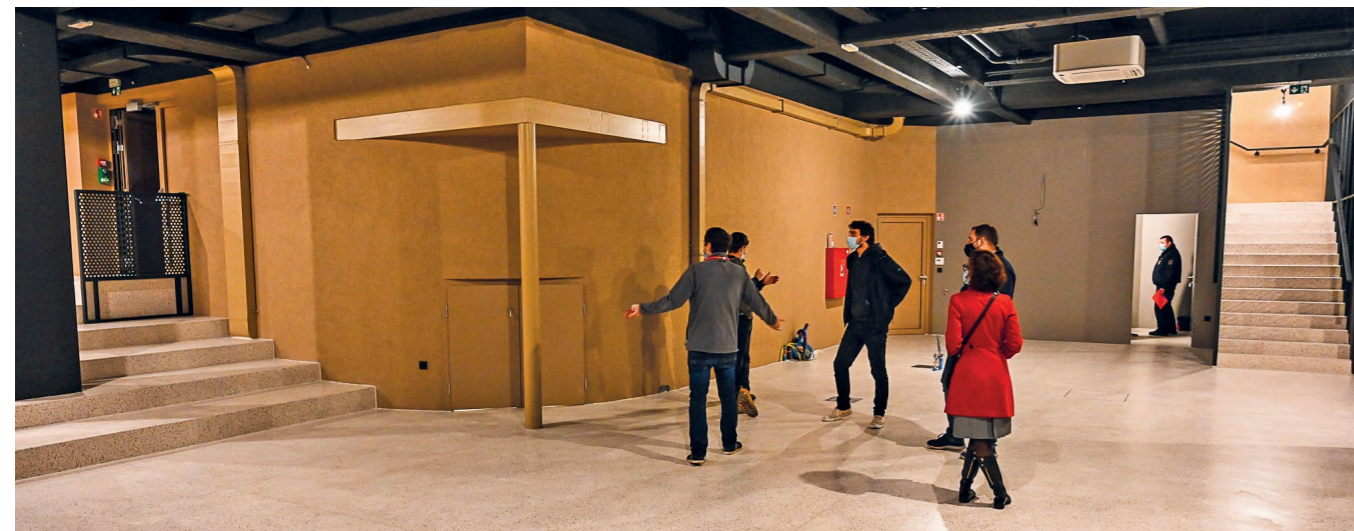
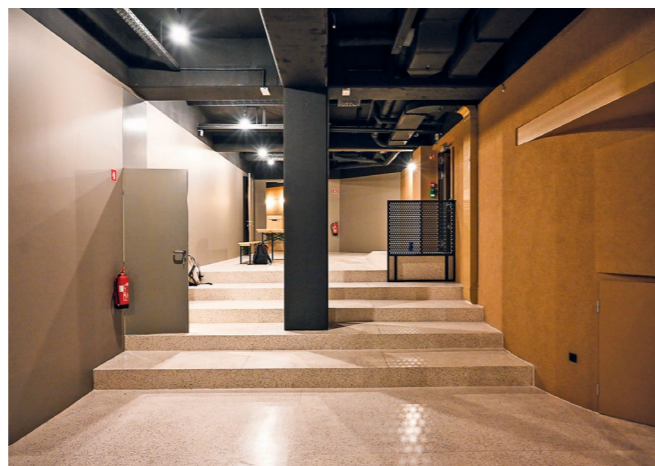

LOKALPATRIOT BO OŽIVEL PROSTORE MLADINSKEGA USTVARJALNEGA CENTRA

Na Mestni občini Novo mesto smo poskrbeli za prenovo prostorov na Rozmanovi ulici 21 in jih preurejene predali v uporabo LokalPatriotu. V prihodnjih mesecih se tamkaj obeta oživetev mladinskega ustvarjalnega centra, kjer se bodo lahko mladi udeleževali v kulturno-umetniških dejavnostih in kreirali programe, namenjene izključno mladini.

LokalPatriot Mladinski klub DNŠ, ki je bil izbran na javnem razpisu Mestne občine Novo mesto za oddajo prostorov, je prenovljene občinske prostore dobil v uporabo na podlagi posebnega statusa organizacije v javnem interesu na področju mladine in kulture. Prenova v vrednosti približno 300.000 evrov je potekala od marca do oktobra 2020, dodatno pa **bo v prostor investirali še najemnik** in ga opremil s tehnično opremo, odrom, ozvočenjem, lučmi, mešalno mizo za DJ-a in drugo notranjo opremo.

V prihodnjih mesecih bo LokalPatriot sprva nadaljeval z opremljanjem prostora na Rozmanovi ulici 21, nato pa bo začel izvajati zastavljen program mladinskega centra. Mladi bodo aktivno sodelovali pri kulturnih in umetniških vsebinah ter soustvarjali **nova poglavja bogate zapuščine programskih presežkov LokalPatriota.**

Peter Žunič Fabjančič

LAŽJI DOSTOP DO STORITEV MESTNE OBČINE NOVO MESTO SEDAJ TUDI Z E-VLOGAMI

Občanom smo z namenom olajšanja izpolnjevanja in oddaje obrazcev omogočili dostop do spletnih vlog tudi po elektronski poti. Od oktobra lahko prek spletne strani Mestne občine Novo mesto dostopate do portala VEP.si in oddate več kot deset različnih e-vlog, za njihovo izpolnjevanje pa potrebujete le kvalificirano digitalno potrdilo in elektronsko pošto.

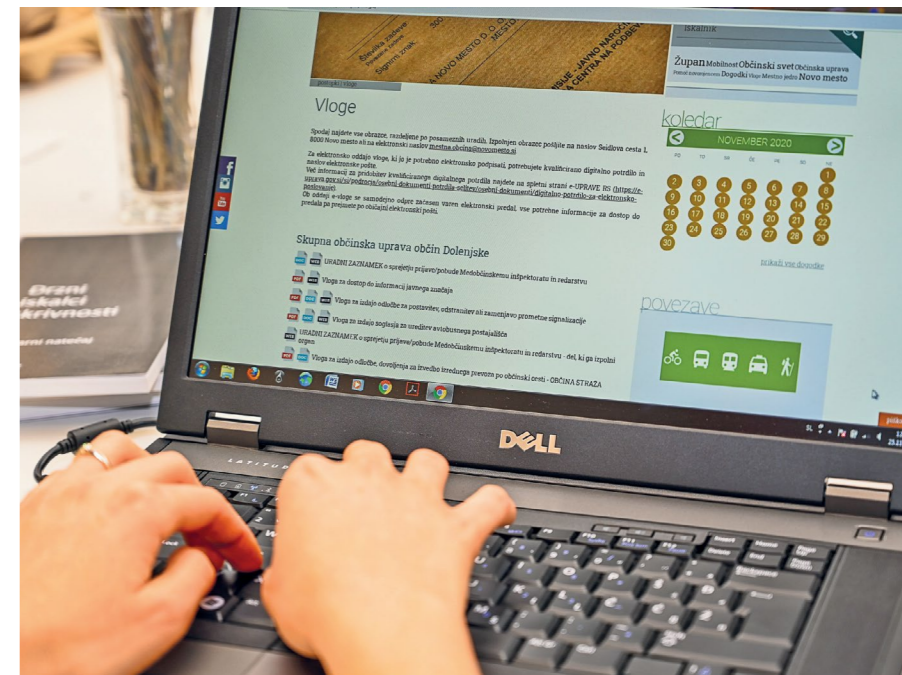
Z e-vlogami stopamo v smeri premišljene in urejene digitalizacije, hkrati pa občanom omogočamo hitro urejanje prijav, vlog in zahtev v časih, ko želimo biti dostopni vsem. Vse vloge so še naprej na voljo tudi v običajni obliki, kljub temu pa spodbujamo k čim večji uporabi e-vlog, ki so dostopne na občinski spletni strani na povezavi novomesto.si.

Trenutno omogočamo oddajo naslednjih elektronskih vlog:

- Izdaja odločbe o odmeri komunalnega prispevka in informativni izračun komunalnega prispevka,
- Izdaja potrdila o namenski rabi zemljišča,
- Izdaja dovoljenja za delno/popolno zaporo občinske ceste ali javnih parkirnih prostorov zaradi del in zaradi prireditve,
- Izdaja dovoljenja za prekomerno obremenjevanje okolja s hrupom,
- Izdaja lokacijske informacije za namen gradnje objektov oziroma za izvajanje drugih del na zemljiščih ali objektih,
- Ponudba za prodajo nepremičnine (potrdilo o ne/veljavljanju predkupne pravice),
- Pobuda za spremembo in dopolnitev prostorskega načrta Mestne občine Novo mesto,

- Prijava obratovalnega časa gostinskega obrata/kmetije,
- Vloga za izdajo soglasja za enostavni objekt – prekop cest,
- Vloga za oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča,
- Vloga za uveljavitev enkratne denarne pomoči za novorojence v Mestni občini Novo mesto,
- Zahteva za izdajo projektnih pogojev.

Običajne vloge nam lahko še vedno pošljete z navadno pošto na naslov Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto ali na elektronski naslov mestna.obcina@novomesto.si. Na voljo smo vam tudi v sprejemni pisarni na Seidlovi cesti 1, kjer smo dosegljivi v času uradnih ur oziroma v ponedeljek med 8. in 15. uro, v sredo med 8. in 17. uro in v petek med 8. in 14. uro.

Peter Žunič Fabjančič

Naj bo vaš dom varno, udobno in toplo zatočišče. Vesele praznike in srečno ter zdravo novo leto 2021. Želimo vam mnogo poslovnih uspehov in osebne sreče.

Zarja, stanovanjsko podjetje, d.o.o. Novo mesto

ZARJA
Zarja d.o.o. Novo mesto
www.zarja.si, tel. 07-3737-870

2019
AAA
Boniteta odličnosti

ZAUPANJA
2014-2019

Avtor fotografij je Peter Žunič Fabjančič, razen kjer je označeno drugače.

Pogled na prenovljeno Šmihelsko cesto razkriva vijugasto pot, ki omogoča zanesljivo vožnjo in varen sprehod od Košenic do OŠ Šmihel.

Z osvetlitvijo pročelja Knjižnice Mirana Jarca v modri barvi smo v sodelovanju z Društvom diabetikov Novo mesto simbolično obeležili svetovni dan sladkorne bolezni. Franci Judež

Na ulici Ob Težki vodi je poškodovano cestišče deležno prenove, ki bo sprehajalcem omogočila tudi varen sprehod po novem pločniku.

Konec septembra je župan v družbi še dveh predstavnikov združenj občin in z ministrom Boštjanom Koritnikom podpisal dogovor o višini povprečnine za prihodnji dve leti.

V sodelovanju z društvom Est=etika smo organizirali Park(irni) dan, s katerim osveščamo, da javne površine niso namenjene samo parkiriščem, ampak lahko na njih izvajamo tudi druge, popolnoma drugačne dejavnosti.

Na Dnevu odprtih ateljejev je učence Osnovne šole Drska pri njihovem umetniškem soustvarjanju vedut Novega mesta vodil vrhunski slikar Jože Kotar.

Z izrednimi štipendijami aktivno podpiramo perspektivne mlade Novomeščane, ki sta jih pred začetkom študijskega leta sprejela župan Gregor Macedoni in direktorica občinske uprave dr. Vida Čadonič Špelič.

Visok izkupiček 10. tradicionalnega županovega teniškega turnirja smo poklonili novomeški družini Kastelic. Z željo, da bi šoloobveznim otrokom olajšali izobraževanje na daljavo, smo jim podarili še računalniško opremo. arhiv Mestne občine Novo mesto

Odprtju novega avtobusnega postajališča v Birčni vasi so se z glasbenim nastopom pridružili tudi otroci tamkajšnje osnovne šole.

Občanom smo na ogled postavili idejne rešitve načrtovanega bazenskega kompleksa v Češči vasi. Izpostavili smo tudi zmagovalni arhitekturni načrt, ki je slavil zaradi svoje drznosti in dostopnosti vsem.

Župan Gregor Macedoni je v sklopu Urbanega foruma udeleženec prek prenosa v živo nagovoril o vplivu povezovanja mestnih občin.

Ob praznovanju 100. obletnice novomeške pomladi se je na Kandijškem mostu odvila soareja Nekaj dni v septembru, Novo mesto 1920–2020, ki jo je z Glavnega trga občudovala množica z inovativno predstavo presunjenih gledalcev. Boštjan Pucelj

V razstavne prostore Dolenjskega muzeja Novo mesto lažje vstopajo tudi gibalno ovirani, saj se lahko vanje povzpnejo z novim dvigalom. arhiv Mestne občine Novo mesto

V sklopu Evropskega tedna mobilnosti je pri priljubljenem projektu Pešbus otroke do Osnovne šole Center pospremil tudi maratonec Primož Kobe.

Uspešno smo zaključili sezono Novomeške tržnice. Ta je vsako soboto na Glavni trg privabila vse več ponudnikov pridelkov in izdelkov, ki so jih občani nemudoma pokupili.

Župan Gregor Macedoni se je ob dnevu spomina na mrtve na pokopališču v Srebrničah, Šmihelu in Ločni z vencem poklonil pokojnim.

90 LET PREDŠOLSKE VZGOJE V NOVEM MESTU

90 let je minilo, odkar so novomeški rodoljubi začeli snovati idejo o državnem otroškem vrtcu. Ta je svoja vrata odprl 1. 3. 1930 v velikem šolskem poslopju za današnje OŠ Center. V prvem letu je bilo v njem 80 otrok od 4. do 7. leta starosti, razporejenih v dveh skupini.

Od takrat dalje je v Novem mestu organizirana predšolska vzgoja. Zavedanje, kako pomembno je predšolsko obdobje v razvoju človeka, pa je bilo iz leta v leto močnejše. V vseh teh letih smo zaposleni v vrtcih sledili sodobnim smernicam predšolske vzgoje, skrbeli za nenehen razvoj vrtcev in strokovno rast zaposlenih.

Danes je v Novem mestu več javnih vrtcev. Poleg dveh večjih samostojnih, Vrtca Ciciban Novo mesto in Vrtca Pedenjped Novo mesto, delujejo še vrtec pri OŠ Stopiče, vrtec pri OŠ Brusnice ter koncesijski vrtec Ringa raja. V zadnjih letih se odpirajo tudi zasebni vrtci.

V letu, ko praznujemo 90 let predšolske vzgoje v Novem mestu, imamo v petih javnih zavodih 99 oddelkov in vključenih 1722 otrok.

Zahvaljujoč številnim pogumnim odločitvam v preteklosti, so dandanes naši vrtci polni otroškega življenja. Ponosni smo, da smo del te uspešne zgodbe, in čeprav se zavedamo, da v njej predstavljamo le drobec, želimo pustiti svojo sled. Vrtcem smo ob visokem jubileju predšolske vzgoje, 1. 3. 2020, podarili posebno darilo – pri vseh enotah vrtcev smo skupaj z otroki posadili drevesa spomina, ki bodo še mnoge generacije spominjala na letošnji jubilej.

»S tem, ko smo posadili drevesa, namenjena senci, v kateri ne bomo nikoli sedeli, smo začeli odkrivati pomen človeškega življenja.« D. Elton Trueblood

Fotografija iz leta 1930

Fotografija pred Rotovžem, na fotografiji: ravnateljice vrtcev v letu 2020 z županom in predstavnikom občine

Čestitamo in se obenem zahvaljujemo vsem generacijam, ki so kakorkoli prispevale k predšolski vzgoji, kakršno poznamo danes. Naj nas ob tako visokem

jubileju prevevajo predvsem prijetni spomini in upanje v prihodnost vzgoje za dobrobit vseh otrok. Otroci, ki so nam zaupani, so naše ogledalo in naše upanje.

90 let predšolske vzgoje v Novem mestu

EPIDEMIJA SKOZI OTROŠKE OČI

ŠOLA NA DALJAVO

Šola na daljavo!
Vsi ževrskamo.
Šli bi bom na zabavo!
Tosi mislimo.

Covid-19 nam grozi,
da bomo vsi domov došli.
Če pa upoštevamo ukrepe,
se nam nič ne zgodi.

Razkužujemo široke,
nič nas ne boli.
Moramo nositi maske,
to pa težko nam stori.

Šola na daljavo,
zdaj ni čas za zabavo,
da kosev šolo vrnemo,
vsoučno snov obvladamo.

Tian Čaušević, 6.r., OŠ Brusnice

Pri šoli na daljavo mi je bilo vseč, da sem lahko bolj pozno vstala in si urnik učenja razporejala sama. Ni mi bilo preveč vseč, če smo imeli videokonference prezgodaj. Zelo sem bila vesela, če nam pri pouku ni bilo treba veliko pisati. Všeč mi je bilo, če nam je učiteljica poslala PPT, ona pa je tudi zraven govorila. Najbolj všeč mi je bilo, ko smo imeli dneve dejavnosti.

Naja, 5. r.

Med koronapočitnicami mi je bilo všeč to, da sva z mami vsak dan delala naloge in brala zanimive knjigice. Ni mi bilo pa všeč, ker nisem imel ob sebi soščolcev, da bi se skupaj igrali in zabavali.

Črt, 1. r.

Učenje doma mi ni bilo preveč všeč. Raje bi hodila v šolo. Pogrešala sem soščolce in učiteljico Bernardo. Dobro je bilo, da sem lahko bila veliko zunaj in sem več ustvarjala.

Ina Regina, 2. r.

S poukom na daljavo sem pridobila novo izkušnjo. Čeprav je bilo učenje naporno, saj smo imeli pri nekaterih predmetih veliko dela, mi je bil takšen način všeč. Na začetku sem imela nekaj težav s pošiljanjem zapisov in nalog, kasneje pa sem se privadila tudi na to. Edina stvar, ki sem jo pogrešala, so bili moji soščolci in druženje z njimi. Šolanje na daljavo bi označila kot prijetno izkušnjo, a je ne bi ponovila.

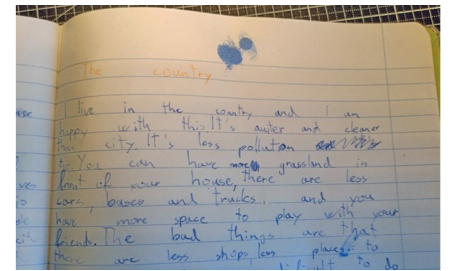
Leon, 6. r.

Pri pouku na daljavo mi je bilo všeč, da mi ni bilo treba vstajati tako zgodaj. Ni pa mi bilo všeč, da so bile videokonference tako zgodaj. Sem pa vsaj pridobil nove izkušnje. Na koncu sem že zelo pogrešal šolo in predvsem vrstnike.

Lan, 7. r.

Izkušnja pouka na daljavo je bila za vse nas, učence, nova. Soočiti smo se morali z novimi oblikami učenja, domačih nalog in ocenjevanja. Morali smo se disciplinirati in kakovostno razporediti čas za šolo. Šolsko tablo smo zamenjali za računalniški zaslon, a smo kljub temu uspešno predelali učno snov.

Brina, 8. r.

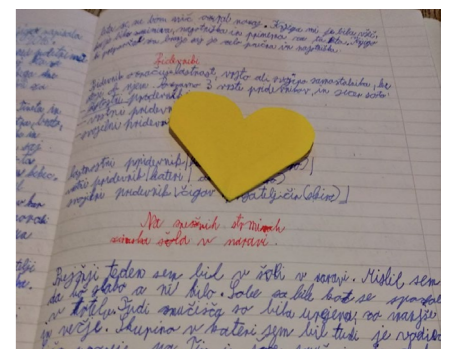
Virus je napadel nalogo!

Učenka: Ameriške palačinke. Učiteljica: Two birds with one stone: 5 pri angleščini in 5 pri SPH.

Domača učilnica in klobuk za ustvarjalno razmišljanje – to je recept za uspeh

Domača naloga in pozdrav za učiteljico

Talekarantenameubija, koronaresje enahudobija. Ljudjenikolnismobli prepričanvase, ampakzdjismopa dokazal, daznabitvsakdansvoje klase.

Talekarantenameubija, koronaresje enahudobija. Ljudjenikolnismobli prepričanvase, ampakzdjismopa dokazal, daznabitvsakdansvoje klase.

Sjnerečem, da jutranjakofeta združbomameinočetanisovredu, ampakjsbiseresradzašolskoklospet usedu.

REFREN:
Korona, ne bomote pogrešal, ko boššla, prineslasiobratsveta.
Upam, da že pakiraš svoje stvari, kertokdolgo se med sabonismovidl vsi.

Arne, 8.r. (GUM – besedilo rapkomada)

Zbrali N. Dežan Avsec in Z. Valentić (OŠ Center, Novo mesto)

DREVO ZA SPOMIN NA DNI, KO NISMO HODILI V ŠOLO

Zelo rad se vozim s traktorjem. Ker rad vrtnarim, sem posadil drevo, oreh. Ta bo rasel z mano (ampak jaz bom večji). Pridno ga bom zalival, da bo zrasel v veliko, veliko drevo. Takrat bom jaz že odrasel in kadar ga bom pogledal, se bom spomnil dni, ko nismo hodili v šolo, ko smo morali biti doma in kako sem takrat pogrešal svoje sošolce in učiteljici.

Luka Lunder, 1. C, OŠ Drska

V DRUŽBI Z BRATOM

V prostem času se, medtem ko smo doma zaradi koronavirusa, največ časa igram s svojim bratom Galom. Igrava se igro človek ne jezi se, gledava televizijo, igrava se superjunake iz nadaljevanke Thundermanovi. Sestavljava tudi lego kocke. Naredil sem snežnega drsalca, zgradila pa sva tudi trdnjavo za najinega hrčka, ki mu je ime Grizko. Vam povem še skrivnost? Ko smo ga prvič videli v trgovini z živalmi, mu je bilo še ime Oskar, tako kot meni, nato pa smo ga preimenovali.

Veliko tudi telovadim. Ker sem hodil na gimnastiko, še sedaj rad delam prevale na kavču. Rad tudi plešem na pesmi Shakire. Rad grem z starši in bratom na sprehod, saj se nam vedno dogodi kaj zanimivega. Rad plezam po drevsih. Danes smo ob reki Krki videli, da je eno drevo obgrizeno. Neki gospod nam je povedal, da se je tam naselil bober. Nekaj dni nazaj sem izgubil tudi zob, zato me je obiskala zobna miška. Naučil sem se tudi zaigrati eno pesmico na piano.

Komaj čakam, da bo padel sneg, da nas bo obiskal Božiček. Zato sem v svoji sobi že okrasil majhno smrečico z lučkami na baterije. Že sedaj z mamico pečeva piškote. Kadar se ne igram, delam naloge za šolo. Svojim sošolcem in učiteljicam želim, da bodo zdravi.

Oskar Zupančič, 1. C, OŠ Drska

Z MUCO LISO JE LAŽJE

Letošnje leto je nekaj posebnega, zato ker moramo zaradi koronavirusa biti doma. To se je zgodilo spomladi in zdaj v jeseni spet delam šolske naloge doma. Vmes sem zamenjala razred, trenutno obiskujem četrti. Spomladi sem delala naloge, ki jih je pošiljala učiteljica Marjetka Simončič. Ko sem imela prosti čas, sem se igrala različne igre, kot so badminton z mami, igrala sem se z lego kockami ... Zelo hitro je minil čas. Poleti sem imela rojstni dan in sem dobila mucu, ki sem ji dala ime Lisa. Ker

nimam brata ali sestre, mi mačja družba veliko pomeni in se lažje spravim delat naloge, ki jih vsak dan pošilja moja nova učiteljica Andreja Burger Muhič. Lepo je biti doma, ker z mami poslušava skupino The Beatles. Njihova glasba je res super! Zelo so mi všeč njihove pesmi, kot npr. Penny Lane, The Night Before, Love Me Do, Michelle ... Ampak pogrešam tudi šolo, ker mi manjka druženje s sošolci. V šoli je bolj zabavno, ker nikoli nisem sama v razredu in skupaj s sošolci rešujemo naloge, se učimo, skupaj telovadimo, hodimo na predstave in še kaj. Želim si, da bi bili vsi zdravi in bi se lahko vrnili nazaj v šolo, ker je lepo, da hodimo v šolo. To željo bom napisala dedku mrazu v pismu.

Zoja Lesnikova, 4. B, OŠ Drska

KORONSKA PESMICA

Svetjakakorringaraja, korona prihaja in odhaja. Vse okoli doma se vrti, zdaj je šola, zdaj jeni.

Pride koronček in tudi domači bombonček. V šolo se mi mudi v pižamici. Pogledam vspletno učilnico, tam najdem svojo nalogo.

Ves svet se krči, vse okoli doma se vrti. V domači dnevni sobi najraje gnetemo se vsi.

Neža Mali, 4. A, OŠ Drska

PISMO STAROSTNIKOM

Sem Zoja in hodim v četrti razred Osnovne šole Drska. Moj najljubši predmet je šport. Zelo rada berem knjige. Zaradi epidemije se šolam od doma. Za šolsko delo potrebujem računalnik. Zelo pogrešam sošolce in sošolke. Žalostna sem, ker se ne morem družiti s sošolkami in sošolci.

Rada imam živali. Doma imam zlatega hrčka po imenu Krtek. Zelo rad ima zelenjavo, najljubša hrana je zanj

cvetača. Je zelo prijazen. Krtek je buden ponoči, ko vsi spimo.

V Metliki imam prababico Marijo. Stara je 87 let. Ona je že prebolela Covid-19. Nje, dedka in babice nisem videla že en mesec. Zelo jih pogrešam. Pogovarjamo se po telefonu. Velikokrat vzpostavimo videoklic. Tako jih lahko vidim. Pri babici imamo psičko Piko in mačko Tačko.

Po televiziji sem slišala, da koronavirus razsaja tudi v domu za ostarele. Upam, da ste dobro. Želim vam veliko zdravja. Spodaj na sliki je moj hrček Krtek.

Zoja Končar, 4. B, OŠ Drska

> RKD Zverinice

DIRTY ROK'Č VABI MTB KOLESARJE VSEH STAROSTI V LETU 2021

V letu 2020 smo v Društvu Zverinice zgradili novo, »lažjo« gozdno kolesarsko pot, ki smo jo poimenovali Dirty Rok'č in razširja obstoječi MTB Skill park v Krajevni skupnosti Regrča vas. Po videzu spominja na ozko gozdno pohodno oziroma tekaško pot, pa vendar gre za pravo kolesarsko pot.

Dirty Rok'č je namenjen predvsem gorskim kolesarjem, ki si želijo tehnično manj zahtevno pot, z manj ostrih ovinkov, skokov in drugih ovir, ki jih navadno srečujemo na težjih gorsko kolesarskih poteh. Za vožnjo je priporočljivo gorsko kolo, čeprav se lahko po Rok'ču zapeljete z vsemi vrstami koles. No ja, cestno mogoče res ni najbolj priporočljivo.

Proga spada med proge lažje težavnosti in je namenjena predvsem začetnikom, torej manj izkušenim kolesarjem, tudi otrokom, pa

arhiv RKD Zverinice

tudi kolesarjem, ki imajo za seboj že nekaj kilometrov. Na novi progi se spoznavate z gozdom in napredujete v različnih spretnostih vožnje, kot so zavijanje, pospeševanje, drža na kolesu ipd. Progo lahko uporabite za prijetno popoldansko rekreacijo ali intenzivni trening. Pot (trail) se navezuje na obstoječi Skill park in na drugi strani ponuja možnost povezave z bližnjimi, daljšimi turami okoli Novega mesta.

Nova pot dolžine približno dva kilometra se v največji meri oziroma skoraj povsem umika od pohodniških poti in hkrati izkorišča naravno danost pokrajine in gozda. Gre za t.i. krožni »single track« z zavoji in naravnimi preprekami, pot pa se prostorsko ne oddalji kaj dosti od Skill parka. Široka je največ polovico metra in je zaenkrat brezometnozgrajenih ovir.

Dirty Rok'č se prične pred ruševinami cerkve Sv. Rok in vodi na drugo stran Skill parka ter se na vrhu hriba odcepi desno. Ven se pripeljeta pred križiščem, kjer se diagonalno spustite v gozd na drugi strani poseke. Pot je v celoti označena in ji ni težko slediti. V pripravi je tudi brošura s karto, v kateri bodo navedeni pogoji uporabe in varnostni ukrepi, ki ščitijo vse udeležence v naravi ter

skrbijo za varnost udeležencev in narave. Vse informacije bodo objavljene tudi na FB strani društva. Proga je bila zgrajena s pomočjo sredstev Mestne občine Novo mesto in Krajevne skupnosti Regrča vas.

Se vidimo v Skill parku Zverinice!

MEDNARODNA MATURA LETA 2021 TUDI NA GIMNAZIJI NOVO MESTO

V Novem mestu se odpirajo nove izobraževalne možnosti za srednješolce. Gimnazija Novo mesto bo jeseni 2021 pričela izvajati izobraževanje po svetovno priznanem programu mednarodne mature (IB DP). Pouk v programu mednarodne mature in zaključni izpiti bodo potekali v angleščini.

Na Gimnaziji Novo mesto se končuje triletni postopek za pridobitev akreditacije programa mednarodne mature (IB DP). Z naslednjim šolskim letom bo novomeška gimnazija postala polnopravna članica mednarodne družine, v kateri je trenutno že več kot 5200 srednjih šol po vsem svetu. Novo mesto se bo z novo ponudbo izobraževanja pridružilo gimnazijam v Ljubljani, Mariboru in Kranju, kjer že izvajajo program mednarodne mature. Z novo pridobitvijo bodo dijaki iz celotne JV regije imeli možnost izobraževanja v tem programu bližje svojemu domu.

Program mednarodne mature (IB DP) je mednarodno priznan zaključek srednješolskega splošnega izobraževanja, ki traja 2 leti (naš 3. in 4. letnik gimnazije). Izobraževanje vodi in usmerja IBO – International Baccalaureate Organization, ugledna mednarodna izobraževalna organizacija s sedežem v švicarski Ženevi. Program ima več kot polstoletno tradicijo, izobraževanje – razen pri materinščini, ki je obvezni predmet – pa poteka v angleškem jeziku. V angleščini potekajo tudi maturitetni izpiti, za njihovo izvajanje pa skrbijo v IBO izpitnem centru v Cardiffu v Veliki Britaniji. Opravljena mednarodna matura odpira vrata univerz po vsem svetu, številni maturanti pa se – opremljeni z veščinami in znanji iz mednarodne mature – odločajo tudi za nadaljevanje šolanja v domovini.

ZAKAJ MEDNARODNA MATURA?

Koristi programa mednarodne mature za dijake so predvsem v sodobnem in kakovostno poglobljenem znanju. Včerajšnja znanstvena odkritja so pojutrišnjem že med dijaki v učilnici. Gre za način izobraževanja, ki mlade spodbuja h kritičnemu razmišljanju in usmerjanju lastnega učenja, poleg akademske odličnosti pa spodbuja celovit razvoj osebnosti. V programu mednarodne mature rastejo in se razvijajo proaktivni, skrbni in pozitivno misleči mladi ljudje. Diplomante mednarodne mature odlikujejo tiste veščine, ki omogočajo sposobnost uspešnega prilagajanja v hitro spreminjajočem se globaliziranem svetu ne glede na to, kje bodo živeli.

Prva generacija mednarodne mature (IB DP) na Gimnaziji Novo mesto bo šolanje v programu pričela v šolskem letu 2021/22, vpis za dijake sedanjih drugih letnikov gimnazijskih programov pa bo potekal v spomladanskem vpisnem roku 2021. Potrebno je solidno znanje angleškega jezika, ki omogoča zmožnost komuniciranja in nadgradnjo znanja pri posameznih predmetih. Dijak si v programu mednarodne mature poleg materinščine in matematike izbere še predmete s področja tujih jezikov, družboslovja in naravoslovja, po želji pa tudi s področja umetnosti. Dijak se v 3. in 4. letniku izobražuje iz izbranih šestih predmetov in na koncu iz vseh opravlja maturitetne izpite. Dijaki opravijo tudi obvezne izbirne vsebine

(CAS – creativity, activity, service), se seznanijo s teorijami vedenja (TOK) in izdelajo zaključno raziskovalno nalogo (EE).

Šolanje v programu mednarodne mature na Gimnaziji Novo mesto bo brezplačno, saj ga bo financiralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Vse potrebne učbenike in učne pripomočke bodo dijaki dobili prek učbeniškega sklada v šoli.

Program mednarodne mature je namenjen vedoželjnim in aktivnim dijakom, ki si želijo mednarodne učne izkušnje v domačem okolju. Pogoji za vpis je vsaj prav dober uspeh, udejstvovanje na različnih obšolskih dejavnostih ter splošna razgledanost.

Opravljena mednarodna matura danes v svetu predstavlja uveljavljen in cenjen standard kakovostnega celostnega izobraževanja in po dolgih letih prizadevanj bodo imeli to možnost tudi dolenjski dijaki.

arhiv Gimnazije Novo mesto

»VEDITE, DA NISTE SAMI!«

Mladi so egoistični, zazrti le v svoje pametne telefone, nezainteresirani za dogajanje v družbi, neodgovorni do skupnosti. Pa so res takšni? Navedeno vsekakor ne velja za stotino novomeških najstnikov in najstnic, ki so v drugem valu epidemije zagnali skupnost Dijaki za osnovnošolce. In kljub lastnim težavam, povezanim s poukom na daljavo, svoj prosti čas namenili nesebični pomoči mlajšim. Dejansko je vse skupaj povsem slučajno zakrivil Nežin mlajši bratec Gašper.

Neža je dijakinja 2. letnika novomeške klasične gimnazije in se je skupaj z vrstniki s šolanjem na daljavo spopadla že spomladi. Med prvim valom epidemije je poleg lastnih obveznosti pomagala še mlajšemu bratcu, tedaj tretješolcu. »In že takrat sem videla, kako težko jim je, hkrati pa jemljejo tista temeljna znanja, ki jih bodo v prihodnosti potrebovali. Pri nas je bila to denimo poštevanica. In ko so začeli jeseni govoriti, da bodo mogoče spet zaprli tudi osnovne šole, sem vedela, da moramo nekako pomagati,« je začela pripoved prek programa Zoom, verjetno je bil tistega dne ženjen peti ali šesti.

Vidno utrujenost je v hipu pregnal nasmeh ob vprašanju, kako se je vse skupaj sploh začelo. Ko je namreč nekega petkovega popoldneva pisala še 15 gimnazijskim prostovoljcem, zaradi ukrepov za zajezitev epidemije enako zaprtih po svojih domovih, je v kratkem dobila same pozitivne odzive. »Zbala sem se, da smo se povsem odtujili. A sem se k sreči motila,« je še dodala gimnazijka, ki bi rada študirala pravo ali mednarodne odnose.

Področji prava in kemije zanimata Pio, dijakinjo 1. letnika novomeške gimnazije, ki se je z veseljem pridružila skupini, preko njene mame pa so krog razširili še z vrstniki s Srednje zdravstvene in kemijske šole (SZKŠ). Preko nekdanje sošolke so se okrepili še z umi Gimnazije Bežigrad in krog prostovoljcev se je konec novembra povečal na več kot 80! Zanimanje so pokazali dijaki biotehnične in ekonomske gimnazije, prek družbenih omrežij so pritegnili pozornost Univerze v Mariboru, ki jim bo pomagala s svojimi prostovoljci študenti...

Tako velike številke terjajo veliko organizacijskega dela. »Razdelili smo se po predmetih in vsaka taka skupina ima svojega koordinatorskega. Njegova naloga je, da poveže tutorje s socialnimi delavkami na šolah ali direktno s starši, ki se na nas obrnejo preko Facebooka. Tudi na šolah, s katerimi delamo, so koordinatori, s katerim

se lahko kadarkoli povežemo, če so kakšne težave, vprašanja,« je organizacijo na kratko povzela 17-letna Urška, dijakinja 3. letnika Gimnazije Novo mesto in bodoča psihologinja, ter nadaljevala: »Za prvo triado smo oblikovali delavnice, zaenkrat za ples in za šport, za drugo in tretjo triado pa nudimo individualno in skupinsko učno pomoč, se pravi za fiziko, kemijo, slovenščino, angleščino, nemščino ipd., torej osnovne predmete, pri katerih imajo lahko v bodoče težave, če ne bodo poznali osnov. Skupinsko smo se razdelili po razredih, sama sem denimo dobila razred petošolcev in delamo hkrati prek Zooma.«

Njena sošolka Viktorija, ki želi študirati informatiko in računalništvo, na vprašanje, koliko dela imajo z lastnim šolanjem, v imenu vseh kot iz topa izstrelila: »Preveč!« Nato v smehu nadaljuje, da je vsem naporno, pogrešajo družjenje v živo, a hkrati s pomočjo mlajših, ki jim pomagajo, dobijo novo energijo in zagon. »Na nek način tudi oni pomagajo nam,« prizna Pia. S temi besedami sogovornice povedo tisto, kar je skupno vsem prostovoljcem, bodisi samoorganiziranim bodisi združenim prek kakšnega društva. Da enostavno dobijo več, kot dajejo. Kdorni poskusil, botežko verjel.

Klara, bodoča fizioterapevtka, danes dijakinja 2. letnika SZKŠ, se bolje ujame z mlajšimi otroki, zato zanje pripravlja športne delavnice in komaj čaka, da začnejo. Viktorija je že začela z individualno pomočjo pri matematiki. Vsaka ima veliko zgodb, skupno pa jim je spoznanje, da je bila njihova akcija odlično sprejeta na domala vseh novomeških osnovnih šolah in širše, saj sodelujejo tudi s Krmeljem, Semičem, Dolenjskimi Toplicami, Mokronogom, kličejo jih iz Kopra in Domžal ... Pravijo, da se otroci mogoče celo raje obrnejo po pomoč na njih kot na svoje učitelje, sicer pa se jim lahko pri individualnih urah tudi bolje posvetijo. »Še nam je kdaj nerodno profesorja prositi, da naj kaj ponovi (smeh), kaj šele tem majhnim,« pristavi Pia.

Svojo pomoč so sprva ponudili na lastnih osnovnih šolah, zdaj jih je dober glas s pomočjo družbenih omrežij skorajda »prehitel«, zato prosijo za razumevanje, če se na Facebooku ne odzovejo nemudoma. Njihove kontakte imajo socialne delavke po osnovnih šolah in prosijo, da se starši najprej najprej obrnejo popomoč.

Kako se bo navdihujoča zgodba nadaljevala, je težko oceniti, želje sogovornic, ki so priznale, da je v njihovi skupini tudi nekaj fantov, pa so povsem jasne. In zagotovo posnemanja vredne: »Želim si, da vsi držimo ta čas do konca in se držimo pravil, ampak to mislim resno. Da bo enkrat dejansko konec, da bomo lahko sneli maske in dali razkužila na stran. Dijaki se zavedamo pomembnosti ukrepov, se ne družimo in si želimo, da vsi enako ravnamo,« je rekla Urška. Ostale so prikimala in nadaljevale: »Če lahko kdorkoli na kakršenkoli način pomaga, naj pomaga. Ali na način kot mi ali preko kakšnega društva ali kot posameznik. Ampak naj! Vsi smo v zelo neprijetni situaciji in ne smemo pozabiti drug na drugega!«

Ob slovesu pa le še njihovo sporočilo mlajšim glavicam, enako obsojenim na pouk med štirimi stenami: »Učite se tudi zdaj in nikar ne mislite, da tega ne boste potrebovali, ker boste. Če so težave, pa poiščite pomoč: pri učiteljih, pri nas, pri kakšnem društvu... Vedite, da niste sami!«

Čeprav že zaradi lastnih šolskih obveznosti večino dneva preživijo pred računalniki, so se dijaki in dijakinje povezali v skupni želji pomagati učencem in učenkam osnovnih šol.

PROF. DR. STANE GRANDA, ČASTNI OBČAN MESTNE OBČINE NOVO MESTO 2019

»ŠE NAPREJ SE BOM TRUDIL, DA SVOJEMU ROJSTNEMU KRAJU OSTAJAM ZVEST IN DA MU NE BOM V SRAMOTO!«

Naziv častnega občana MONM za leto 2019 je prejel prof. dr. Stane Granda za življenjsko delo in dosežene pomembne trajne raziskovalne, pedagoške in znanstvene dosežke s področja zgodovine. Celo svojo poklicno obdobje je bil poklicni raziskovalec. Predvsem pa je živa enciklopedija znanja in zanimivih prigod. Domači kraj mu neverjetno veliko pomeni in je pomembno soustvaril tudi njegovo osebno zgodbo.

Že vrsto let ste nekako razpeti med Ljubljano in Novim mestom. Kako težko je sedaj, ko vam trenutna nepredvidljiva situacija onemogoča, da se vračate domov?

Kljub temu da sem že nekaj desetletij v Ljubljani, sem še vedno Novomeščan. Nisem razpet. Sem zgolj in samo Novomeščan na »začasnem delu v tujini«. Bolj spremljam življenje doma kot v Ljubljani. V tukajšnje se nisem nikoli vključil. Težko pa je, ker v svojem rojstnem mestu poznam že zelo malo ljudi. Zelo se spreminja. Celo dialekt. Dokler je bil živ akad. prof. dr. Fran Zwitter ali pa pisateljica Tita Kovač - Artemis, oba sta bila tudi častna Novomeščana, smo zasebno vedno govorili po novomeško (Kaku? Taku ...).

Kaj je tisto prvo, na kar pomislite, ko slišite ime Novo mesto?

Najbolj pogrešam stare Novomeščane, ki so bili ljudje posebne vrste. Zlasti številne sosede, pa naj gre za g. Markeljnov, ki nas je vedno polnila s svojo vedrino, »teto« Barbko, ki nas je priganjala k otroškim dejavnostim in hranila s prvimi spomladanskimi jabolki v Novem mestu, novomeškega grobarja

Andreja. Da o ljudeh, kot so prof. Janko Jarc, Tone Knez in mnogi drugi, niti ne govorim. Kakšen čudovit človek je bil dr. Ivo Obrez, kasnejši Titov zdravnik ali pa prim. dr. Perko. Novo mesto je bilo materialno revno, duhovno pa med najbogatejšimi slovenskimi mesti. Tudi novomeški originali so bili nekaj posebnega, pa naj gre za cestna pometača Korlana in Jureta, voznika pogrebnega voza, kloštrskega Jožeta in še številne druge. Tudi razne dame, kot je bila na primer Frida in njeno nasprotje, učiteljica gdč. Schweigerjeva.

Spomini na otroška leta doma, v samem centru mesta pod Kapitljem, so za vas gotovo lepi. Kaj jih je zaznamovalo? Kaj je tisto, kar ste si najbolj zapomnili?

Najbolj so me zaznamovali Kapitelj in njegovi ljudje ter inštitucije na tem novomeškem griču. Tudi kino Krka, kamor sem zelo rad zahajal. Čeprav je kapiteljska cerkev bolj gotška, pa je bil duh baročen, poln življenja. Kapitelj in Breg pod njim smo bili svojevrstna skupnost. Neverjetno povezani. Nedavno je umrla g. Lampretova. Njen mož je vodil Gostišče na Bregu, ki je bila najbolj prestižna gostilna v Novem mestu. Ne morete si misliti,

kako sta bila z možem dobra do sosedov. S hvaležnostjo se spominjam tudi stare komunistke Martine Petrič, spomeničarke, ki je tiho in neopazno poskrbela, da nisem imel ne v osnovni šoli ne v gimnaziji nobenih političnih težav. V gimnaziji sem dobil, gotovo po njeni zaslugi, štipendijo za talente, ne da bi zanjo prosil. Večkrat mi je rekla: »Vaša družina ni »naša«, ste pa poštenjaki.« To je letelo na očeta, kajti mama je bila čista partizanska familija. Njen oče je bil celo kandidat za zbor odposlancev v Kočevju. Njene besede sem dojel šele po njeni smrti. Mislim sem namreč, da krščanski socialisti ali socialci, h katerim sem se prišteval, odkar sem zvedel zanje, in to je bilo gotovo že v nižji osnovni šoli, niso državni »neprijatelji«. Po potrebi sem bil namreč pomožni mežnar, (državni sovražnik, »kleronacionalist«) v kapiteljski cerkvi. To je pomenilo skrb za dopoldanske obrede med cerkvenimi prazniki v delovnih dneh, zlasti pa dopoldansko pokopavanje revežev, ki so umrli v bolnici in jih svojci niso odpeljali v domači kraj. Uradni mežnar, kasnejši znameniti ljubljanski kirurg dr. Franc Zupančič, je imel namreč pouk dopoldan, jaz pa popoldan. Zanimivo je dejstvo, da takih etiket niso nikoli lepili

ljudem pravi komunisti ali liberalci, ampak uskoki iz najhujših klerikalnih vrst, ki so bili še včeraj kuhani in pečeni v farovžih, potem pa so postali »tovariši« in njihovi najhujši javni sovražniki. Po potrebi še kaj več. S takimi sem imel celo življenje težave.

Zagotovo sta vas močno zaznamovala tudi družina in odraščanje v Novem mestu. Kakšen je bil odnos do staršev v vaših otroških letih in kasneje?

Oče je bil čevljar, ki je bil cel dan v delavnici. Njegove stranke so bili udbovci, policaji, oficirji, frančiškani in okoliški kmetje. Njegova obutev je bila trpežna. Zaradi bolezni je končal kot vratar na Rotovžu. Navijanje stolpne ure je bilo vsakodnevno delo, pri katerem sva mu z bratom pomagala. Če je oče dajal takt našemu družinskemu življenju, je mama skrbela za melodijo in njeno vsebino. Dolgo je bila gospodinja, nato pa je morala zaradi poslabšanja socialnih razmer postati snažilka v Labodu. Honorarno je skrbela tudi za poizkusne živali v okviru takratnega Zdravstvenega doma. Z nami sta živeli tudi dve teti, hči ene izmed njiju, pogosto pa tudi eden ali dva očetova vajenca. Zelo pomembno je bilo kmetovanje. V najemu smo imeli veliko njiv na Marofu in nad ločenskim pokopališčem, svojo pa na ozemlju, kjer je danes tovarna zdravil Krka. Mogoče prav zato ni na meni nič mestnega. Živeli smo bolj po kmečko in tak sem še vedno. Ne sodim med »fine« ljudi. Ko je oče videl, da ne mislim odstopiti od namena, da bi bil zgodovinar, mi je ponudil možnost, da bi delal izpit za šoferja tovornjaka. Prepričan je bil, da zaradi porekla in prepričanja ne bom nikoli dobil službe. Zaradi delne barvne slepote so me zdravniki izvrgli. Ko sem končal študij, me je čakalo pet služb. Žal ne ona, ki sem si jo najbolj želel. Prof. Zwitter je dolgo vztrajal, da moram v Novo mesto in nadomestiti Janka Jarca. Leta 1979 pa me je vzel k sebi na SAZU.

Cela poletja ste preživeli v študijski knjižnici, obdani s knjigami in vseobsegajočim znanjem. Kdo je izbral koga – vi poklic zgodovinarja ali poklic zgodovinarja vas?

To so bila nebesa pod Kapitljem. Zanimivo je, da je bila študijska knjižnica rojstna hiša mojega starega očeta po materini strani Viktorja Jermana, katerega stari oče je bil davčni uradnik, sošolec dr. E. H. Coste in vrste zanimivih ljudi iz slovenske kulture. V študijski knjižnici je bila hči prof. Koštiala pa Bogo Komelj, ki ima poleg Janka Jarca

največ zaslug za novomeško kulturo po 2. svetovni vojni, Milan Dodič in Karel Bačar. Slednji je bil izjemen kulturni zgodovinar. Novo mesto ga je premalo cenilo. Ko so mi ti ljudje naklonili kakšne minute pouka in izobraževanja, sem bil v devetih nebesih. Njim in še številnim drugim s prof. Jankom Jarcem na čelu sem veliko dolžan!

V študijski knjižnici so bile tudi razstave, zlasti pa literarni večeri. Mislim, da sem tam spoznal Draga Jančarja. Bil sem zelo žalosten, ker zaradi mladosti nisem mogel postati član društva »Pro et contra«. Pomembnejši so bili kot novomeška pomlad po 1. svetovni vojni.

Od tretjega ali četrtega razreda osnovne šole sem želel postati zgodovinar. Z matematiko nisem nikoli imel težav. Kapitelj in domače kmetovanje ter učiteljica Lamutova so samo sokrivci. Poklicanost in sreča v življenju so vzrok mojemu poklicu in dosežkom v njem.

Kako pomembno je, da ima človek rad to, kar počne? Ali potem tudi bolje opravlja svoje poslanstvo?

Nikoli v življenju nisem bil ne lep, ne bogat. No, revež nisem, v življenju pa je bilo marsikaj. Vedel sem, kaj hočem. Imel pa sem tudi sanjsko srečo, da sem lahko postal poklicni raziskovalec slovenske zgodovine. Moji učitelji akad. prof. dr. Fran Zwitter, akad. prof. dr. Bogo

Grafenauer, akad. prof. dr. Sergij Vilfan, akad. prof. dr. Ferdo Gestrin, akad. prof. dr. Vasilij Melik, akad. Emilijan Cevc in še še številni drugi znanstveniki, od dr. Franceta Kresala, dr. Jožeta Šorna, dr. Pavleta Blaznika do Viktorja Vrbnjaka in mnogi drugi, ki verjetno nikoli ne bodo preseženi na svojih specialnih področjih, so mi omogočili, da sem z njimi tudi sodeloval. To ni sreča, to je milost! Danes imam sijajne mlajše kolege in prijatelje, ki mi v jeseni življenja pomagajo ohranjati znanstveno kondicijo. Naj samo izpostavim genialne ddr. Igorja Grdino in dr. Aleša Mavra pa dr. Jureta Perovška, dr. Renata Podbersiča, dr. Željka Oseta ... vse do dr. Tomaža Ivešiča, ki je pred nekaj tedni doktoriral v Firencih. Mlajši kolegi so tako pomembni kot starejši učitelji. Brez njih si bos in brez tal, predvsem pa domišljav. To je v znanosti najbolj nevarno.

Glede poslanstva – sem samo ponižni sluga zgodovine kot znanosti. V dobrem in slabem. Zelo hudo je ugotavljati žalostne in grde stvari. Ne uživam v njih, molčati pa ne smem. Kako težko jih je zapisati nežaljivo.

Dejstvo, da ste prav vi odkrili peticije za Združeno Slovenijo, vam zelo veliko pomeni. Kako vas je to zaznamovalo in kakšen pečat je pustilo na vašem delu?

To je bila glavna naloga, ki mi jo je naložil akad. Zwitter. Od vložitve v dunajski parlament 1848. leta jih ni nihče videl. Žal ni dočkal njene izpolnitve. Bivanje na Dunaju je bilo kljub največji skromnosti silno drago. Deviz ni bilo. K sreči so mi mag. Jolanta Groo - Kozakova s SAZU in dr. Feliks J. Bister kot vodja slovenske izpostave Avstrijskega inštituta za jugovzhodno Evropo ter dr. Franc Rozman preko organizacijskega odbora Modinci pomagali, da sem dobil kar nekaj avstrijskih štipendij.

Peticije niso moje edino znanstveno odkritje, so pa največje. Lociral sem celo srednjeveški trg Kronovo, pojasnil ime Straža pri Dolenjskih Toplicah, pa še bi se našlo. Prijatelji Niko Grafenauer in Tomaž Zalaznik ter fantastični oblikovalec (slovenski denar!) Milenko Licul so pri Novi reviji omogočili enkratno in najzahtevnejšo objavo. S tem sem v največji možni meri opravil svoje znanstveno poslanstvo.

Ostalo je bolj žalostno. Zavist je zmagala. Tudi znanstveniki so samo ljudje. Nekateri, ki so jugoslovenarji, je zmotil naslov Prva odločitev Slovencev

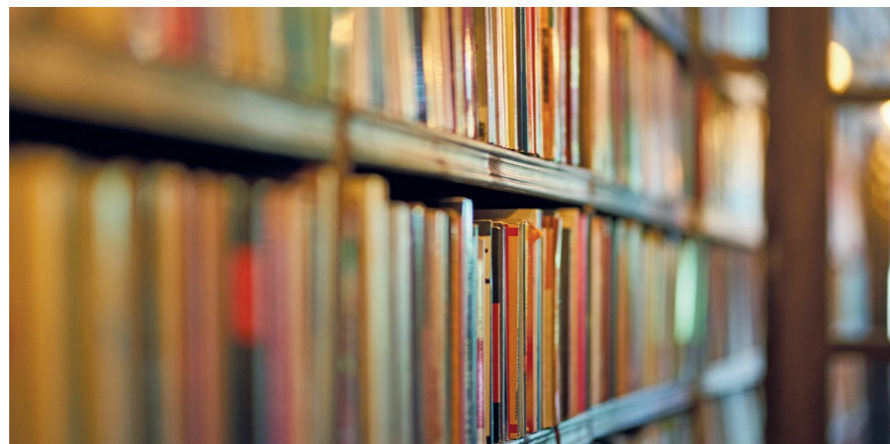
za Slovenijo. Nekateri, ki vladajo v stroki, je ne pustijo niti omenjati. Zabavajo me. Vem, kaj sem. Kaj oni mislijo in govorijo, celo v mednarodni javnosti o meni, je njihov problem. Knjiga ima trajni pomen. Preživela me bo in pridobivala na pomenu. To za njihovo delo ni mogoče pričakovati. V znanosti so ključna odkritja in na tem področju puščam nekaj za seboj.

Ste tudi ponosen veteran slovenske osamosvojitvene vojne in aktivni član Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve. So te vrednote danes še žive oziroma v kolikšni meri? Zakaj smo Slovenci takrat znali stopiti skupaj?

Tudi udeležbo v vojni za Slovenijo štejem za nasmeh ali milost zgodovine. Sama osamosvojitve je zaradi pametnih Hrvatov in Srbov varna. Drugače je z demokracijo. Ta je kot morala. Nepopolnost in stalna ogroženost sta njuni trajni značilnosti. Prav sedaj je, tudi zaradi epidemije, na težki preizkušnji. Mislim, da smo s prikazi enotnosti pretiravali. Mnogi so imeli fige v žepu, zlasti pa v glavi, in luknje v srcu. Težko se je navaditi stvari, o katerih nima narod zgodovinskih izkušenj. Kaj bo v prihodnosti, ne vem. Ni me strah. Slovenska zgodovina jasno sporoča, kaj vse smo sposobni preživeti.

Kaj so še vaši hobiji poleg raziskovalnega dela? Menda vas je petje zaznamovalo že od mladih nog dalje?

Kljub upokojitvi delam cele dneve. Hobi je petje pri pevskem zboru Hugolin Sattner, ob četrtkih zvečer. Žal sem čedalje bolj hropec, ne pevec. Bo pa kmalu 70 let, kar sem začel z njim. Najbolj bleščeče je bilo v študentskih letih pri pevskem zboru primorskih študentov Vinko Vodopivec. Menda še obstaja moj solo v arhivu RTVS. In seveda vinograd. Ribolov sem popolnoma opustil. Samo članarino plačujem.

Naziv častnega občana je rezerviran le za peščico izbranih. To pomeni, da sta vaše življenje in delo pomembna za rojstno mesto in mnogo širše. Kaj vam pomeni to, da ste prejeli naziv častnega občana Mestne občine Novo mesto?

Del svojih znanstvenih in strokovnih obveznosti do Novega mesta sem že izpolnil. Ne zaradi upanja na najvišjo čast za Novomeščana, ampak kot temeljno dolžnost. Ni mi vseeno, da so me uredniki zadnjega zbornika o Novem mestu razglasili za nekompetentnega za novomeško zgodovino. To govori predvsem o njih, ne o meni. V načrtu imam še najmanj tri raziskave. Rad bi ugotovil, kje je stal grad Turn am Hartwasser. Domnevam, da je to starejše ime za prednika gradu Kamen v Kandiji. Rad bi napisal obsežnejšo razpravo o odnosu med Trško goro (ne vemo niti njenega imena, preden je, verjetno v 14. stoletju, postala Trška gora) in Novim mestom oziroma meščani. Tretje vprašanje je zgodovina Kulturnega doma Krka. Med obema vojnama je bil neprimerno pomembnejši kot Narodni dom. Novomeščani ne vemo nič o njem, ker je bil osrednja osebnost dr. Ludvik Puš, ki je bil med 2. svetovno vojno eden glavnih propagandistov generala Rupnika. Posledice njegovega organizacijskega dela v času med obema vojnama je bilo v Novem mestu čutiti nekako do 1960. leta.

Naziva sem vesel. Sem si ga želel in intimno sem prepričan, tudi zaslužil. Nočem biti hinavec. Vem, da so ga najmanj toliko kot jaz zaslužili tudi številni drugi, toda izbiral nisem sam. Iskrena in neskončna hvala onim, ki imajo za to zasluge. Še naprej se bom trudil, da svojem rojstnemu kraju ostajam zvest in da mu ne bom v sramoto. Gre za mojo individualno odgovornost. Ljudje pa naj imajo še naprej svoje mnenje o meni in mojem delu. To je cena svobode in demokracije kot bistva slovenske osamosvojitve.

PLESNI STUDIO NOVO MESTO PLEŠE TUDI V ČASU EPIDEMIJE

V sklopu akcije #novomestozame smo se pogovarjali z vodjo Plesnega studia Novo mesto Robijem Grmekom, ki si kljub epidemiji in posebnim okoliščinam ne dovoli vzeti veselja do plesa in vsega, kar počne z največjo radostjo. Tako je našel način, da bo lahko še naprej skupaj s svojo ekipo izvajal plesne tečaje, z mesecem novembrom pa je vsem plesnim navdušencem, predvsem pa svojim zvestim plesalcem, omogočil plesne treninge preko spleta.

Kako pomembno je gibanje za otroke v različnih starostnih obdobjih?

Moje mnenje je, da gibanje ni pogojeno s starostjo. Za vsako starostno obdobje je pomembna športna aktivnost, pa naj bo to le rekreacija ali za malo starejše intenzivni treningi. Najpomembnejše je, da otroci v izbrani aktivnosti uživajo in se počutijo prijetno v okolju, v katerem so aktivni. Na začetku gre predvsem za koordinacijo in motoriko gibanja, kasneje, ko so že malce bolj izurjeni, pa pridejo v poštev težji elementi, ki vključujejo še druge segmente gibanja.

Pri plesu pa ne gre le za gib, gre tudi za ritem, usklajenost, posluh.

Lahko bi trdili, da gre kar za kar skupek vsega naštetega. Gibamo se lahko vsi, nekateri v slišnem ritmu, drugi v svojem ritmu. Na vajah so tako pomembni različni elementi. Plesalce najprej učimo gibanja po koreografiji, poslušanja glasbe po ritmu in kasneje, ko že obvladajo oboje, poskušamo skupino plesalcev naučiti, da se gibajo čim bolj usklajeno v skupinskih formacijah.

Kaj vas navdihuje pri plesu in poučevanju plesa?

Na začetku mi je bila v navdih predvsem glasba, kasneje pa so postali pomembni tudi drugi dejavniki, kot so prostor, to, s kakšnimi plesalci imaš opravka (so začetniki ali že izkušeni plesalci) ipd. Predvsem pa me navdihuje energija, ki jo dobim od samih plesalcev – ta občutek je težko opisati. Najbližji približek je mogoče občutek, ko se vračam domov vedno poln energije in vesel, da delam nekaj, kar me res res veseli. In to mi vsakič znova daje dodaten navdih.

Že v prvem valu epidemije ste plesali preko spleta, novembra pa ste začeli s spletnimi treningi. Mi lahko poveste kaj več o tem? Kakšen je odziv?

V prvem valu epidemije smo začeli s spletnimi treningi za tekmovalce, ampak ker smo se s tem spopadli prvič in se je vse odvijalo tako hitro, nismo bili dobro pripravljeni. Posledično so bili tudi odzivi slabši, ker tako starši kot otroci niso bili dobro seznanjeni s potekom dela. Malce je pripomogla tudi miselnost vseh nas, ker smo upali, da bo šlo le za en mesec odmika in se bomo potem zopet vrnili v dvorane. Vse to je posledično vplivalo na slabši odziv staršev in plesalcev.

Za drugi val smo se bolje pripravili. Ker smo bili v stiku z vsemi plesalci, smo jim že na rednih vajah omenili, da se zna zgoditi, da bo situacija slabša in da bomo morali vsi preiti na spletne treninge prek Zooma. Prvi odzivi so bili presenetljivo dobri, tudi sami odzivi staršev so zelo pozitivni, za kar smo jim res hvaležni. V našem

Tomaž Golob

plesnem studiu je kar nekaj učiteljev, ki jim je to edini vir dohodka in stem vadeči ne le podpirajo ples, ampak tudi nas, da lahko preživimo tetežkedni.

Kaj bi sporočili staršem in otrokom, ki bodo zdaj več časa preživeli doma? Kako naj si osmislijo svoj prosti čas?

Verjetno ste že zasledili, da so strokovnjaki v Ameriki pa tudi pri nas na Fakulteti za šport izvedli raziskave, koliko odstotkov otrok se že po prvem valu epidemije sooča s prekomerno telesno težo, kako so motorično manj sposobni in imajo slabšo kondicijo ter kako velik je upad gibalnih sposobnosti. Zaskrbljujoče je, da je njihovo trenutno telesno stanje na ravni zmogljivosti izpred nekaj let. Moje sporočilo je samo eno. Otroci naj se gibajo zunaj – v gozdu, na igrišču ipd. Naj »se znorijo«, tako kot smo se znali mi, ko smo hodili domov z igrišč še takrat, ko smo bili lačni kot levi. Tudi pri tem potrebujejo otroci spodbudno »brco v rit«. Na kavč in igrice se navadijo zelo hitro. Po nekaj mesecih neaktivnosti pa boste otroka težko ponovno spodbudili k dejavnosti, pri kateri je potrebno biti telesno aktiven. Tudi tega se nisem spomnil sam, ampak so ameriške študije pokazale, da se vsak tretji otrok, ki je hodil na določeno organizirano vadbo, po prvi karanteni ni več vrnil nazaj.

Kaj vas v teh časih drži pokonci?

Predvsem plesalci, gibanje in misel, da na koncu tunela vedno posije sonce. Veselim se dneva, ko bomo lahko zopet »normalno« trenirali v dvoranah in se vsem tem »čudnim časom« samo še smejali.

5 KRATKIH: GREGOR KAVČIČ, DR. MED., SPEC. ORTOPEDIJE – MOJ ORTOPED 2020

Dr. Gregor Kavčič, predstojnik Oddelka za ortopedsko kirurgijo v Splošni bolnišnici Novo mesto, je letošnji prejemnik laskavega priznanja Moj ortoped, ki ga podeljuje revija Viva. Več kot zadosten razlog za naš kratek pogovor.

1. »Kirurgija ni poklic, je način življenja,« ste dejali pred kratkim. Kaj to pomeni v praksi?

To pomeni, da imaš to zavedanje vedno v sebi. Ves čas imaš kirurgijo v glavi in nikoli je popolnoma ne izpušči iz zavesti. Tudi ko je službe konec, o tem razmišljaš, popoldne zvečer, tudi ponoči. Skrbiš, če bo vse dobro s pacienti, razmišljaš, če bi lahko naredil kaj bolje, iščeš nove rešitve, razmišljaš o izboljšavah. Z zgornjo izjavo sem hotel predvsem poudariti, da kirurgija močno vpliva na tvoje zavedanje tudi izven službenega časa. Tudi ko hodiš po cesti, takoj opaziš, da mimoidoči šepa ipd. Skratka, zelo podobno kot vrhunski šport. Enostavno jeto del tebe in tvojega življenja.

2. Priznanje za ortopeda leta je gotovo še dodatna potrditev za vaše dobro delo. Kaj vam to osebno pomeni? Je to spodbuda za naprej?

Res nisem nikdar delal zaradi priznanj ali nagrad. Motivacija za delo vedno prihaja od znotraj. Vedno želim bolje, več, hitreje, bolj natančno ... Seveda pa mi veliko pomeni in je vzpodbuda za naprej in potrditev, da si na pravi poti. To priznanje je prišlo res nepričakovano. Sploh nisem vedel, da kakšno takšno glasovanje obstaja, kaj šele, da bi bil jaz kandidat, tako da sem bil zelo presenečen, ko sem sredi dopoldneva med dvema operacijama dobil klic novinarke. Na to priznanje sem ponosen predvsem zato, ker so me izbrali prav pacienti. Zgleda, da so moji pacienti zaznali, da jim res želim iz srca pomagati po svojih najboljših močeh.

3. Ste tudi pionir določenih kirurških posegov v Sloveniji. Lahko poveste kaj o nekdanjem odličnem nogometašu Branetu Oblaku in njegovi zgodbi v novomeški bolnišnici?

Brane Oblak je legenda slovenskega in jugoslovanskega nogometa, poleg tega pa tudi zelo srčen, preprost in prijeten človek, ki je bil v svojem življenju v mnogočem prvi. Med drugim je bil tudi prvi pacient, ki smo mu zamenjali koleno s kolensko endoprotezo v okviru enodnevnice bolnišnice. To pomeni, da je jutraj z močno

obrabljenim kolonom z bolečinami prišel v novomeško bolnišnico, bil operiran in popoldne zadovoljen z umetnim kolonom že varno odpuščen v domačo oskrbo. Že desetletje v naši bolnišnici vpeljujemo protokole pospešenega okrevanja po ortopedskih operacijah. Pred desetimi leti so pacienti po takšni operaciji ostali v bolnišnici dva tedna, Brane Oblak pa je bil prvi, ki je bolnišnico zapustil že isti dan po operaciji. Seveda pa ni bistvo v tem, da bi pacienti šli čimprej domov, ampak je bistvo, da so tako kvalitetno oskrbljeni, da je to varno in možno in si tudi želijo domov, kjer je gotovo lepše kot v bolnišnici.

4. Ortopedija se vztrajno in zelo hitro razvija. Kako pomembno je, da ji vedno sledite pri tem njenem hitrem razvoju?

Res je ortopedija stroka, ki se zelo hitro razvija. Potrebno je spremljati njen razvoj in izboljševati metode zdravljenja. Res pa je tudi, da so v razvoju stroke pogosto prisotne tudi slepe ulice in je včasih potrebno imeti kar nekaj intuicije, da ne »skočiš na prvi vlak«. Rezultati zdravljenja umetnih kolkov in kolen, po čemer je novomeška bolnišnica najbolj znana, se namreč ocenjujejo po dvajsetih ali več letih. V svoji karieri sem že večkrat doživel, da pride obdobje, ko se neka metoda zdravljenja ali nek material promovira kot nekaj najboljšega. Po petih, desetih letih pa se pokaže, da temu žal ni tako. Zato ni dovolj le spremljati moderne znanstvene izsledke, potrebno je biti tudi kritičen do njih in začutiti, kaj je stranska veja v razvoju in kaj je tisto, kar bo deset let kasneje »zlato standard«. V Novem mestu nam je glede tega v zadnjih dvajsetih letih kar dobro uspevalo.

5. Ali se je v tem letu kaj spremenilo pri vašem delovanju, glede na to, da je večina zdravstva posvečena epidemiji? Kako poskrbite, da kirurški posegi potekajo čim bolj nemoteno?

Leto 2020 je katastrofalno tudi za novomeško ortopedijo, še posebej po letu 2019, ki je bilo najboljše leto v zgodovini bolnišnice tako po kvaliteti kot po kvantiteti. Naredili smo skoraj 1000 endoprotez kolka in kolena, postali s tem

tretja bolnišnica v Sloveniji (za Valdoltro in KC LJ). Endoproteza kolka je postala najbolj pogost operativni poseg na novomeški kirurgiji. Podrli smo tudi kar nekaj mejnikov v programu pospešenega okrevanja, skrajšali hospitalizacijo in zmanjšali komplikacije.

Letos pa bodo rezultati situaciji primerno izredno slabi. Spomladi tri mesece nismo izvajali velikih ortopedskih operacij, nato smo zelo pridno delali tudi čez poletje, da bi zaostanke čim bolj zmanjšali, tudi septembra smo še delali s polno paro. Pred tremi tedni pa smo zopet popolnoma ustavili izvajanje velikih ortopedskih operacij, ker ni več varno za paciente. Za razliko od spomladi je v tem času situacija še slabša. Prišlo je namreč do kar velike obolevnosti za covidom, tako med bolniki kot tudi med nami zdravstvenimi delavci, tako med zdravniki, kot tudi med medicinskimi sestrami. Trenutno izvajamo samo res nujne operativne posege, vse ostalo stoji. Skrbi me, koliko časa bo še tako in kot kaže, bi lahko trajalo še tedne. Še bolj pa me skrbi, kaj bo ob koncu epidemije. Nakopičili se bodo zaostanki, čakalne dobe se bodo zagotovo podaljšale, pojavili se bodo pacienti z zastaranimi težavami, ker se v času epidemije niso upali do zdravnika, nas pa čaka veliko težkih primerov. Od nas pa se bo pričakovalo veliko ali celo preveč. Skrbi me tudi, ali bo dovolj denarja, da vse nadoknadimo. Bojim, da se bodo posledice vlekle še nekaj let, žal pa so bile v ortopediji že pred epidemijo izredno dolge čakalne dobe. Če upoštevamo še staranje prebivalstva in demografsko sliko, pred nami res niso lahki časi, tako da nam novih izzivov ne bo zmanjkalo in se jih na nek način tudi veselim. Ni v naši naravi, da bi se izzivov ustrašili.

osebni arhiv

DRUGA KNJIGA SKRITE LITERARNE DEDIŠČINE DOLENJSKE IN BELE KRAJINE

Septembra letos je izšla druga knjiga zbirke Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine, s katero želi Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine javnosti približati neobjavljena, prezrta ali pozabljena besedila avtoric in avtorjev, povezanih z lokalnim okoljem. Lansko jesen so izšle otroške pesmi Vere Albreht z ilustracijami Tee Skupek. Slikanica *Kam bi šel, kam bi šel?* bo letos prišla v marsikateri dolenski dom, saj jo je novomeška enota DPM Mojca izbrala za novoletno obdarovanje otrok.

Druga knjiga v zbirki so pravljice Ilke Vašte. Avtorica je *Nove pravljice* – besedilo in ilustracije pripravila za tisk leta 1966, letos septembra pa so končno postale dostopne tudi bralcem. Do izida v knjižni obliki so bile na voljo predvsem raziskovalcem kot tipkopis v Domoznanskem oddelku in Posebnih zbirkah Boga Komelja Knjižnice Mirana Jarca. V letu 2021, ko bomo praznovali 130. obletnico rojstva Ilke Vašte, bodo skupaj z ostalim gradivom iz njene zapuščine digitalizirane in dostopne širši javnosti.

Ilka Vašte je znana kot avtorica zgodovinskih in biografskih romanov (v Novo mesto in okolico je postavljeno dogajanje v romanih *Gričarji*, *Upor in Izobčeneč*), vendar se je posvečala tudi pisanju pravljicarstvu. Sprva se je navezovala na ljudsko izročilo in to navezavo je ohranjala tudi kasneje. Tudi *Nove pravljice* (2020) prinašajo devet pravljic po gorenjskih motivih, ki so v zbirki objavljene kot dodatek. Osrednje mesto zavzema dvanajst avtorskih pravljic s socialno tematiko, v katerih nastopajo otroci sirote, matere samohranilke, zaradi dela odsotni očetje ... Kot ugotavlja avtorica spremne besede dr. Milena Mileva Blažič, je pravljicarica znala kljub težkim socialno-ekonomskim razmeram socialno snov prirediti v pravljico, vendar pa pri tem ni nujen srečen konec.

Pravljice Ilke Vašte so večnaslovniške, torej naslavljajo tako mlajše kot starejše bralce, zanimive pa so tudi kot študijsko gradivo, saj močno odražajo odsev časa, v katerih so nastajale. Zato smo v zbirko uvrstili tudi tri pravljice, ki jih je Ilka Vašte nameravala izpustiti, javnosti pa smo jih želeli predstaviti na drugačen način – ne le s pravljicnim večerom, ampak kar z znanstvenim srečanjem o pravljicah. Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine je zato 17. septembra 2020 organiziralo mednarodni znanstveni simpozij Večnaslovniška odprtost pravljic. Z referati je sodelovalo 16 predavateljev iz Indonezije, Črne gore, Bosne in Hercegovine, Poljske, Avstrije (Dunaj, Gradec), Italije (Trst, Rezija) in Slovenije (Nova Gorica, Maribor, Ljubljana, Novo mesto). Simpozij, ki ga je povezovala Carmen L. Oven, se je zaključil s pripovedovanjem pravljic in predstavitvijo *Novih pravljic* Ilke Vašte.

Simpozij je potekal v skladu s priporočili NIJZ delno v prireditvenem atriju Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto, delno prek videokonference. Za tehnično izvedbo javljanja na daljavo in snemanje je v sodelovanju s tehnično službo KMJ poskrbela multimedijska skupina Šolskega centra Novo mesto. Posnetek celotnega dogajanja je dostopen na spletišču VideoArnes.

Vabljeni k ogledu posnetkov in nakupu knjige.

Avtorica spremne besede k *Novim pravljicam*, dr. Milena Mileva Blažič

Simpozij v posebnih okoliščinah

Prvi knjigi iz zbirke Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine je možno kupiti (cena vsake posebej 15 evrov; obeh skupaj 20 evrov). Naročila sprejemamo na naslovsddb17@gmail.com.

S KNJIGO NAD EPIDEMIJO

Novomeška Knjižnica Mirana Jarca je kljub razglašeni epidemiji in sprejetim ukrepom še vedno na različne načine dostopna uporabnikom. Omogočen je dostop do vseh vrst knjižničnega gradiva, poslovanje pa smo prilagodili tako, da je zagotovljena varnost uporabnikov in zaposlenih.

Epidemija koronavirusne bolezni kaže, kako globalen, povezan, a hkrati tudi krhek je v resnici naš svet. Naenkrat se je življenje povsem spremenilo. Družabno življenje se je preselilo na splet, otroci, starši in učitelji se soočamo z izzivi šolanja na daljavo, velik odstotek zaposlene populacije dela od doma. Kulturne ustanove se trudimo prispevati k boljšemu vsesplošnemu vzdušju v družbi, saj verjamemo, da je prav kultura tista, ki lahko v času epidemije izboljša psihično počutje posameznikov.

KNJIŽNICE MED EPIDEMIJO PIŠEMO NOVA POGlavJA

Knjižnice se v času pomanjkanja druženja, zaprtja šol, vrtcev ter kulturnih, športnih in drugih organizacij še bolj zavedamo svojega poslanstva in utiramo drugačne poti do svojih uporabnikov. Svojim uporabnikom ponujamo spletne storitve preko različnih digitalnih platform, izposojamo e-knjig in druge digitalne aktivnosti, ki smo jih ustvarile in izvedle v času epidemije. Izposoja fizičnih knjig kljub bogati digitalni ponudbi ostaja visoko na lestvici zaželenih knjižničnih storitev. Iz omenjenih razlogov si ves čas prizadevamo zagotavljati uporabnikom nenehni dostop do knjižničnega gradiva. Verjamemo, da v teh dneh knjige mnogim predstavljajo najboljšo družbo, saj branje pomirja in preganja osamljenost. Idealen čas je, da lahko nadoknadimo zamujeno in preberemo knjigo, ki smo si jo vedno želeli, pa nam je prej zmanjkalo časa. Hkrati je branje izredno učinkovito pri razvoju empatije do sočloveka, ki je v času epidemije nujno potrebna. Seveda pa je dostop do knjižnega in ostalega e-gradiva nujen tudi za uspešno šolanje na daljavo.

KAKO SI IZPOSODIM KNJIGE?

Vse enote novomeške knjižnice trenutno obratujejo po veljavnem urniku, prav tako bibliobus. Povsod so organizirana prevzemna mesta, kjer je zagotovljen minimalni stik z uporabniki, priporočamo pa, da knjige pred obiskom knjižnice

naročite preko spletnega servisa Moja knjižnica ali po telefonu.

Hkrati lahko naročite do 6 knjig. Za naročilo potrebujete svojo člansko izkaznico in podatke o naslovu, avtorju in letu izdaje zelenih knjig iz spletnega kataloga Cobiss+. Bodite pozorni, da je knjiga zagotovo na voljo v knjižnici, kjer želite prevzeti knjige. V primeru, da še niste vpisani v knjižnico, se lahko vpišete preko spletnega obrazca, ki ga najdete na spletni strani novomeške knjižnice.

Za prebivalce novomeških krajevnih skupnosti Bršljin, Center, Drska, Kandija - Grm, Ločna-Mačkovec, Majde Šilc, Mestne njive in Žabja vas je možna brezplačna dostava knjig s kolesi vsak torek med 8. in 12. uro ter vsak četrtek med 14. in 18. uro. Knjige vam bodo dostavili prostovoljci Novomeške kolesarske mreže. Knjige vam lahko na dom dostavi tudi Pošta Slovenije, cena dostave je 4,30 EUR.

Hkrati vas vabimo k izposoji e-knjig prek spletnega portala Biblos in uporabi e-virov, do katerih lahko dostopate prek spletne strani naše knjižnice od doma s številko članske izkaznice in izbranim geslom, ki ga uporabljate v spletnem servisu Moja knjižnica. Če gesla še nimate, vam ga lahko dodelimo tudi po telefonu, prek katerega vam po potrebi tudi svetujemo in pomagamo v primeru dodatnih vprašanj ali težav.

Bi knjigo na biciklu? Prostovoljci Novomeške kolesarske mreže prebivalcem osmih krajevnih skupnosti Mestne občine Novo mesto naročene knjige brezplačno dostavijo na dom.

BRALNA ZNAČKA ZA ODRASLE

Obdobje zaprtosti knjižnice v prvem valu epidemije smo knjižničarji izkoristili za branje in pripravo knjižnega seznama 12. sezone bralne značke za odrasle, s katero želimo promovirati in spodbujati branje in bralno kulturo pri odraslih. V ta namen ponujamo bralcem kakovosten izbor aktualnih in zanimivih del iz pestre zakladnice sodobne slovenske in svetovne književnosti. Knjižničarji na ta način dobimo vpogled v bralne okuse in navade naših obiskovalcev in hkrati skrbimo, da dobre knjige najdejo pot do pravih bralcev. Tema letošnje bralne značke je Mladost na stopnicah. Beremo prvence, knjige mladih avtorjev ter knjige, kjer so v ospredju mladi protagonisti ali pomladne ideje. Potrebno je prebrati 5 knjig s seznama 70 knjig in odgovoriti na zastavljeno vprašanje v povezavi s knjigo. Seznam knjig in bralno zgibanko, kamor zapišete odgovore, najdete na spletni strani knjižnice. Bralno zgibanko z odgovori lahko osebno ali preko spleta oddate še do 4. januarja 2021.

Za pomoč pri izbiri knjig s seznama ali drugih knjig za kakovostno branje si lahko ogledate tudi prispevke, ki jih dnevno pripravljajo sodelavke knjižnice za rubriko Izsveta kulture na novomeški televiziji.

Tema letošnje bralne značke za odrasle je Mladost na stopnicah.

VIRTUALNI DOGODKI, RAZSTAVE IN SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM

Kljub temu da so bile razmere za organizacijo in obiskovanje dogodkov vse leto otežene, smo uspeli vsaj delno izvesti program, ki smo si ga zastavili, s poudarkom na dogodkih v sklopu praznovanja 100-letnice kulturno-umetniške manifestacije, znane kot novomeška pomlad. Pri tem smo se posluževali možnosti, ki nam jih ponuja sodobna tehnologija, in dogajanje prenesli tudi na splet. Posnetke nekaterih dogodkov in razstav si lahko ogledate na YouTube kanalu naše knjižnice. Med sprehodom po novomeškem Glavnem trgu vabimo k ogledu več razstav, ki so jih pripravile sodelavke novomeške knjižnice v sklopu obeleževanja 100-letnice novomeške pomladi.

V duhu obeleževanja omenjene stoletnice je bilo Novo mesto med 23. in 29. novembrom 2020 tudi Mesto v gosteh na Slovenskem knjižnem sejmu, ki se je zaradi trenutnih razmer preselil na splet. Na ogled je bilo več spletnih vsebin, ki so simbolično proslavile 100. obletnico novomeške pomladi.

Na Glavnem trgu je na ogled razstava Miran Jarc – skrivnostni iskalec resnice in lepote, ki jo je pripravila sodelavka novomeške knjižnice Darja Peperko Golob.

KOLEDAR 2021: ILKA VAŠTE – PISATELJICA ZGODOVINSKIH IN BIOGRAFSKIH ROMANOV

Posvetili smo se tudi raziskovanju zapuščine pisateljice Ilke Vašte, ki se je rodila leta 1891 v Novem mestu. Njeno življenje je bilo z literarnim ustvarjanjem zaznamovano več kot pol stoletja, z desetimi obsežnimi besedili pa se je uvrstila med najznačilnejše pisce zgodovinskih povesti in biografskih romanov na Slovenskem. V novomeški knjižnici, v Posebnih zbirkah Boga

Komelja, hranimo velik del njene literarne zapuščine, ki poleg rokopisov del, korespondence, ilustracij in fototeke vsebuje tudi nekaj njenih osebnih predmetov in pohištva. Del raznolikega gradiva iz zapuščine smo predstavili na koledarju za leto 2021, ko obeležujemo 130. obletnico pisateljicega rojstva.

Naslovnica koledarja Ilka Vašte – pisateljica zgodovinskih in biografskih romanov.

> Klavdija Gorenčič, vodja poslovalnice Kompas Novo mesto

PO DARILA NA TIC!

V Turistično informacijskem centru (TIC) Novo mesto je zbrana široka paleta izdelkov, spominkov in daril, ki so nastali pod spretnimi rokami lokalnih umetnikov, obrtnikov in pridelovalcev.

V izdelke, ki vam jih ponujamo na policah TIC-ove trgovine na Glavnem trgu 11, je nežno, a nedvomno vtakana široka kulturno-zgodovinska dediščina našega okolja. Navdih izvira iz bogate tradicije, mojstrska roka pa je ohranila izvorne okuse in ustvarila unikatne izdelke.

Prihaja tisti čarobni čas v letu, ko najdražje, prijatelje in družino presenetimo z drobno pozornostjo, s poslovnimi partnerji pa nazdravimo na skupne uspehe in snujemo načrte za prihodnost. Letošnji december bo vsekakor drugačen, kot smo ga bili vajeni. Leto 2020 je prineslo veliko sprememb, veliko negotovosti, tudi strahu. Obiskovalcev iz tujine je bilo letos manj,

zelo veseli pa smo bili obiska domačih gostov. Mnogi domači obrtniki, umetniki in pridelovalci domačih izdelkov so teže prodajali svoje odlične in unikatne izdelke.

Podprite lokalne proizvajalce, umetnike in obrtnike! Osebna ali poslovna darila izberite med pestro ponudbo izdelkov, zbranih v TIC-u Novo mesto. Da vam olajšamo izbor, smo pripravili e-katalog, ki vam ga posredujemo po elektronski pošti.

Zaradi epidemioloških razmer je trgovina trenutno zaprta, v tem času pa sprejemamo naročila in vam darila pripravimo za prevzem po dogovoru. Za naročila nad 50 € izbrane izdelke pošljemo po pošti (poštovina ni vključena).

Za e-katalog ali naročila nam pišite ali nas pokličite na: tict@novomesto.si (0)739 39 263.

»OTROCI SO IZJEMNI, KAR SE TIČE PRILAGAJANJA NOVIM SPREMENBAM«

Tadeja Bečaj Žnidaršič in dr. Petja Kovačević sta odlična tandem, ki vodi Zavod za gibalni in ustvarjalni razvoj. S poslušom do otrok in staršev se lotevata najrazličnejših izzivov, starši pa se nanju obračajo predvsem z nasveti glede gibanja in terapevtskega znanja o vzgoji in starševstvu. V sklopu kampanje #novomestozame smo se z njima pogovarjali o stiskah otrok in staršev v času epidemije.

Kaj je najpomembnejše izpostaviti v času nenehnih sprememb in družbenega krča, ki je nekako postal stalnica?

Ljudje smo pristali v stiski, smo polni strahu, negotovosti pa tudi nemoči. Situacija, v kateri smo se znašli, je nova, polna groženj, da bi zboleli ali koga okužili. Tisti posamezniki, ki so se v »običajnem vsakdanu« borili s tesnobnimi in anksioznimi motnjami, so najbolj na udaru, saj jih trenutne okoliščine le še povečujejo. Pa tudi otroci so precej zmedeni, ko v polnosti ne razumejo, kaj se dogaja, hkrati pa čutijo, da je nekaj pomembnega, nekaj, kar spravlja odrasle v strah in negotovost.

Kako trenutno stanje doživljajo otroci? V večini imamo občutek, danične opazijo, vendar je najbrž situacija precej drugačna.

Mnenje, da otroci nič ne opazijo, je napačno. Njihova zaznava odraslih je izjemna. Sledijo nam na vsakem koraku in opazujejo, kaj se dogaja. Ker do njih prevečkrat pristopamo, kot da to »ni njihova stvar«, pa ostajajo sami s svojimi doživljanji strahu in nemoči, neslišani v tem, kar čutijo.

Otroci vse do tretjega leta pa tudi v večini predšolskega obdobja čutijo svoje starše, še posebno mamo. Ne glede na naša prizadevanja smo starši v krču, podzavestno čutimo strah pred neznanim. Kako nas doživljajo otroci?

Otroci v stiski (ki je lahko njihova ali starševska) običajno odreagirajo na dva načina. Ali zadržijo zase, kar pomeni, da ponotranjijo občutke, jih ne izrazijo in obremenijo svoje telo s težo

neizgovorjenih, potlačenih čustev ali pa jih izrazijo z vedenjem, ki se zdi staršem običajno neprimerno, napačno, nemogoče. Na tak način želijo sporočiti, da v sebi nosijo nekaj pretežkega, kar mora biti opaženo, slišano in sprejeto, da se lahko sami oddahnemo.

Kaj je v času nenehnih sprememb za otroka, ki potrebuje varnost in red, najpomembnejše?

Osnovne otrokove potrebe so slišnost, pripadnost, ljubljenost in varnost. Na tak način jim lahko približamo tudi trenutno življenje nenehnih sprememb. To pomeni, da jim na njihovo starost primeren način razložimo, kaj se dogaja, razumemo, da je tudi njih strah ali pa se jim zdi krivično, ker ne vidijo prijateljev, babic in dedkov. Da jim damo občutek, da so ne glede na to, kaj čutijo, ok. In da je v redu, karkoli ob tem čutijo. Da jih imamo radi in se nam vedno lahko zaupajo.

Če so otroci mlajši od treh let in še ne tako besedno spretni, potem je pomembno, da mi v sebi čutimo pomirjenost z njihovim izražanjem čutenj. Smo ob njih, ko jim je težko, in pazimo, da jih ne utišamo z željo po tolažbi. Dovolimo jim, da povedo, kako se počutijo, pa tudi čez jokom.

»Na nas se velikokrat obrnejo starši, ki jih skrbi, kako se odzivati na otroške stiske, ki se kažejo prek trme, joka, strahu in tesnobe. Takrat jih zanima, kako s svojim ravnanjem poskrbeti, da bodo otroka kar najbolje pripravili za v svet, za takšne nepredvidljive situacije, kot se nam dogaja sedaj.«

Je že opaziti trajnejše spremembe pri otrocih?

Otroci so izjemni, kar se tiče prilagajanja novim spremembam, saj sevnjihovih rastočih možganih hitro odvijajo nevrnske povezave. Zato o trajnejših spremembah ob pogoju, da so starši pripravljeni sprejeti otrokovo stisko in jo slišati, še ne moremo govoriti. Lahko pa povem, da se stiske povečujejo ob otrocih, ki se borijo s kakšno boleznijo (sladkorna ...) ali motnjo hranjenja, kjer imajo strah, tesnoba, nemoče svoje mesto.

Če se dotaknemo dojenčkov, kako slednji občutijo čas, v katerem se nahajamo?

Dojenčki v največji meri doživljajo svet okoli sebe prek materinih in očetovih oči. So izjemno telesni, zato se družbeni krči, o katerih govorimo, pri njih kažejo prek gibanja. Njihove zaznave strahu pred boleznijo so odvisne od tega, kako se starša spoprijemata s svojimi čustvi.

»PRAV JE, DA NAJDEMO NEKAJ, ČESAR SE VESELIMO IN NAS OSREČUJE, TER POSKRIBIMO ZASE, DA SI NAPOLNIMO BATERIJE, KI JIH BOMO KASNEJE DELILI S PARTNERJEM ALI OTROCI.«

Na kakšen način lahko vsi skupaj pripomoremo k boljšim časom, k boljši sedanjosti pa tudi boljši prihodnosti otrok?

Pomembno je, da smo odgovorni do sebe in do drugih, spoštujemo skrb za zdravje in se odzivamo na svoje telo, ki pove, kako smo, kaj čutimo in kako doživljamo sebe, druge ter svet. Da smo iskreni v tem, kar se nam dogaja v sebi, in najdemo način, da ta doživljanja tudi izrazimo. Le tako bomo lahko zaznali in slišali, kaj se dogaja našim otrokom.

»STARŠI PRI NAS POIŠČEJO POMOČ ZARADI SKRBI ZA DOJENČKOVO GIBANJE, KJER ČUTIJO, DA SO DOJENČKI V KRČU IN SE NE RAZVIJAJO, KOT BI SE LAHKO GLEDE NA RAZVOJNA PRIČAKOVANJA.«

NA PODLAGI TREH ANONIMNIH VPRAŠANJ STARŠEV SMO TADEJI IN PETJI ZASTAVILI VPRAŠANJA IN JU PROSILI ZA ODGOVORE.

Vprašanje mamice: Otrok me je pred časom nagovarjal, naj snamem masko, po mesecu dni pa mi govori, naj si natakem masko, ker jo imajo tudi drugi. Kakšna sporočila jim dajemo?

Otroci so zmedeni, kako in kdaj z masko ali brez nje. Zato je pomembno, da smo mi s svojim zgledom jasni, kdaj je potrebno in kdaj ne. Tako kot je nas na začetku nošenje maske ali upoštevanje drugih preventivnih ukrepov presenetilo in se nam je delovalo, kot da se to ne dogaja nam, so se odzvali tudi otroci. Kasneje, ko se je strah povečal in z njim skrb ter pritiski, pa smo začeli vse dogajanje jasneje videti in bolje razumeti.

Vprašanje mamice: Moj dvoletnik je v fazi trme. Tako je skoraj vsakič, ko greva v vrtec in ko ga pridem iskat. Nenehno izraža svojo voljo. Kako naj bom dosledna in hkrati sočutna, če imam na obrazu masko in mu stvari ne morem predstaviti enako kot prej?

Dobra novica pri odzivanju na otrokove čustvene izbruhe, kot je trma, je, da se otroci na maske kaj dosti ne ozirajo. Ko jih želimo v trmi začutiti, slišati in razumeti, kaj jih je tako razjezilo, je najpomembnejše to, kar ob tem čutimo. Tega pa nam maska ne more vzeti. Naša umirjenost in pripravljenost slišati otroka prihajata od znotraj in otroci se odzivajo na to, kar ob nas čutijo, veliko bolj, kot na to, kar jim govorimo.

Vprašanje mamice: Že med prvo karanteno mi je bilo težko motivirati svoje tri otroke. Prihaja zima. Kako naj si vsaj malce olajšamo dneve?

Motiviranje otrok, posebno če je vsak v svojem razvojnem obdobju, je izjemno zahtevno delo. Včasih celo nepotrebno. Otroci potrebujejo njim prilagojen prostor, okolje, kjer bodo imeli možnost sami raziskovati. Prosta igra, polna domišljije in tudi dolgočasja krepi njihove možgane, skrbi za socialni, gibalni, miselni in čustveni razvoj. Zato rajši pripravimo okolje na tak način, da je varno z enostavnimi elementi, ki imajo lahko več funkcij (na primer deščice so lahko avto, telefon, kuhalnica ipd.), njim pa prepustimo igro znotraj tega.

O TADEJI IN PETJI:

Tadeja, ki je po poklicu diplomirana inženirka radiologije z dolgoletnimi izkušnjami v zdravstvu, je ena tistih, ki ogromno znanja in izkušenj predaja staršem na urah pedokinetike in Feldenkrais metode. Kot pravi sama, se vedno znova navdušuje nad spremembami v razvoju in sproščenosti ter samozavesti, ki jih opaža pri svojem delu z otroki in starši. Njen cilj je, da starši v svoja materinstva in očetovstva zakorakajo lažje, z bolj zadovoljnim dojenčkom, ki mu je omogočeno lahkotnejše in samostojnejše gibanje.

Petja je doktorica znanosti s področja zakonske in družinske terapije ter diplomirana komunikologinja. Ukvarja se s terapevtskim delom, ki ga izvaja po modelu relacijske družinske terapije, v večini pa nudi pomoč ljudem, ki so v stiskah zaradi različnih dejavnikov.

> Jožica Povše, LAS Dolenjska in Bela krajina, RC Novo mesto

Z EVROPSKIMI PROJEKTI OSTAJAMO POVEZANI

Letošnje leto nam bo prav gotovo ostalo v spominu kot leto sprememb, iskanja novih pristopov in zavedanja o pomenu bližine in druženja. To smo občutili tudi izvajalci programov, namenjenih ljudem in njihovem povezovanju. Že iz naziva programa CLLD »Community lead local development« (Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost) sledi, da je program namenjen širši javnosti. Program izvajajo lokalne akcijske skupine, ki so del širše evropske družine. V Evropi je več kot 3.300 lokalnih akcijskih skupin, povezanih prek Evropske LEADER mreže za razvoj podeželja, pa tudi konkretno v okviru projektov sodelovanja, študijskih obiskov in prenosov dobrih praks.

Za projekte CLLD je značilno, da so partnerski. Priporočljivo število vključenih partnerjev je štiri, po možnosti iz različnih sektorjev: javnega, ekonomskega in nevladnega. Vsak partner v projektu ima svoje naloge, za izvedbo katerih zagotavlja tudi sredstva, vsi vključeni pa morajo slediti istemu cilju. V tem programskem obdobju je iz sredstev strategije Lokalne akcijske skupine Dolenjska in Bela krajina (LAS DBK) podprtih 45 projektov, v izvedbo katerih je vključenih več kot 120 deležnikov. V vseh partnerskih občinah LAS DBK smo uspeli prepoznati potenciala in jih s pomočjo evropskega financiranja tudi zagnati. V novomeški občini je bil s pomočjo sredstev LAS DBK opremljen Podeželsko izobraževalni center Breg 1, urejati se bo začel motorični park v Češči vasi, postavljene so bile zbiralnice odpadnega olja v 12 krajevnih skupnostih, v izvedbeni fazi je nakup e-vozila, prilagojenega za potrebe slušno prizadetih. V občini Škocjan je urejen Zeliščarski center JV Slovenije. V občini Šentjernej se v sklopu projekta Šentjernejska učna pot ureja edukacijski park v centru Šentjerneja. Občina Straža

bo z ureditvijo biotopov v Zalogu pridobila urejen prostor, namenjen tako za rekreacijo kot tudi za učilnico biodiverzitete na prostem. V občini Mokronog bodo upokojenci z obnovo in opremo Medgeneracijskega centra Mokronog končno dobili primerne prostore. Občina Mirna se je vedno ponašala z nazivom športne občine, z izgradnjo pumptrack steze v Športnem parku Mirna pa je ta sloves še utrdila. S projektom Oživitev kozolcev v Šentrupertu je bila kozolcem dana nova vsebina. Občina Mirna Peč je s pomočjo sofinanciranja iz sredstev CLLD opremila Muzej Lojzeta Slaka in Toneta Pavčka. S sredstvi lokalne razvojne strategije LAS DBK so bili podprti tudi projekti na drugi strani Gorjancev, v Beli krajini. Občina Črnomelj je s pomočjo sofinanciranja uredila Krajinski park Lahinja; v Jelševniku pa je svoj informativni center našla črna človeška ribica. V občini Semič na smučišču Gače lahko smučamo tudi zaradi projekta, realiziranega iz sredstev LAS DBK. V občini Metlika so z realizacijo projekta Hiša dobro Bele krajine belokranjski ponudniki dobili svoj promocijsko-prodajni center.

LAS Dolenjska in Bela krajina pa se uspešno povezuje tudi z drugimi slovenskimi lokalnimi akcijskimi skupinami. V projektu Kolesarska mreža na podeželju je povezanih 12 slovenskih lokalnih akcijskih skupin, sodeluje 29 občin, med njimi tudi Mestna občina Novo mesto. To je tudi eden največjih projektov sodelovanja, v okviru katerega bodo postavljena postajališča za kolesa, izdelan sistem certificiranja in izvedene številne promocijske aktivnosti, ki bodo še bolj krepile sodelovanje med lokalnimi akcijskimi skupinami v Sloveniji.

Nezanemarljive pa so tudi mednarodne povezave. V preteklem letu smo gostili

predstavnik lokalne akcijske skupine iz Češke, sami smo se udeležili študijskega obiska na Švedskem, kjer smo navezali stike s kolegi iz Jonkopinga. Zaradi trenutne situacije povezave sicer niso tako aktivne, kot bi želeli, vendar že načrtujemo nove aktivnosti. K sodelovanju v pripravi projekta za prijavo na nacionalnem nivoju so nas povabili kolegi iz Poljske, in sicer kot primer dobre prakse pri povezovanju lokalnih ponudnikov.

Pred nami sta zadnja poziva LAS DBK v tem programskem obdobju. Glede na to, da bodo razpisani »ostanki sredstev« po posameznih ukrepih, je Upravni odbor znižal najnižjo in najvišjo stopnjo sofinanciranja projektov, ostala pa je nespremenjena stopnja financiranja, in sicer 80-odstotna. Prvi javni poziv bo objavljen decembra 2020, naslednji pa januarja 2021.

Vljudno vabljeni, da spremljate novice LAS na spletni stran www.las-dbk.si, na kateri se trudimo sproti objavljati vse novice, povezane s projekti LAS, pa tudi aktualne novice, povezane s pristopom CLLD v naslednjem programskem obdobju.

NOVO MESTO							STRJEN, POSUŠEN IZCEDEK NA RANI	ORGANSKO VEČANJE	DELOVNA SKUPINA	PRIPADNIK MARKOMANOV	PRIPRAVA ZA PRASKANJE
ORODJE ZA KOPANJE S SEKALOM IN KONICO											
KDOR LOVI RAKE											
VRTNA RASTLINA Z RAZNOBARVNIMI CVETI, NEBINA											
GR. MITOLOŠKA REKA											
PROSTOR ZA MEJNO ČRTO IGRISČA											
SESTAVIL: PETER UDIR	MANJŠI STOPNIČASTI SLAP	POSODA ZA NADZOROVANO KEMIJSKO REAKCIJO	NEM. - FR. PESNIK, SLIKAR (HANS)	ANGLEŠKI PESNIK (ALEXANDER, 1688-1744)	NOVO MESTO	PERJE PRI REPI ENA OD PROJEKCIJ PREDMETA		KITAJSKA PONEV KARIRASTO BLAGO			
RIBA, ŽIVEČA V STOJEČIH IN POČASI TEKOČIH VODAH					SRBSKI TENISAČ (BOKOVIČ) DIVJI VETER V GR. MIT.				MARKOVIČ, ANTE VZGONSKA SILA		
LETALEC, ZRAKOPLOVEC								MENIČNO POROŠTVO ŽENSKO IME, JASNA			
GLAVNO MESTO OTOKA HOKAIDO NA JAPONSKEM								KOŽUHOVINA ZBOR OSMIH PEVCEV			
AVTOMOBILSKA OZNAKA KRŠKEGA			STROKOVNJAK ZA ETIMOLOGIJO DUHOVITA ZGODBICA							ROJSTVO ŽIVALI, POVRG	TAKTNA ČRTA
OČE				UPAD MORSKE GLADINE GL. MESTO NORVEŠKE				KONICA GLAVNO MESTO GANE			
PRINOS, DOHODEK						KLIENT UMETNO USNJE					
GRŠKI BOG VOJNE					DEBELEJŠI ZREZEK IZ STEGNA OBOD ZA SLIKO					OKR. ZA OKEJ JUHI PO DOBNA JED, AJMOHT	
NOVO MESTO	KAR SE UPO-RABLJA ZA PRIVABLJANJE KOGA	KLOKOTANJE KIS						LEVI PRITOK REKE INN LESEN POKRIT HODNIK NA ALPSKI HIŠI			
PRIPRAVA, KI KAŽE VIŠINO VODE V POSODI								FR. IGRALEC (JEAN) MOŠKI POTOMEČ			
SRBSKO MOŠKO IME				AVTOR MAHABHARATE KEM. SIMBOL ZA TITAN				SL. GLASBENIK (SOSS) EVA LONGORIA			
ITALJANSKA IGRALKA (LAURA)						MINER					
NAJSVE-TLEJŠA ZVEZDA V OZVEZDU ORLA						NASPROTJE EKSKLAVE					

BETTI - italijanska igralka (Laura); NOTOS - divji veter v gr. mit.; ROTT - levi pritok reke Inn; STIKS - gr. mitološka reka; VJASA - avtor Mahabharate;

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispеле do 29. januarja 2021, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli priložnostna darila.

Ime in priimek:

E-naslov ali naslov:

Iskano geslo:

Avtor križanke: Peter Udir, foto: Peter Žunič Fabjančič

Drugičien

Veseli
december

NOVO MESTO
2020

online koncerti
v toplem objemu doma

petek, 11. 12. ★ 19.00

Generacija Rudolfovo

sobota, 12. 12. ★ 19.00

Mirko Grozny

nedelja, 13. 12. ★ 19.00

Generator

petek, 18. 12. ★ 19.00

Luto

sobota, 19. 12. ★ 19.00

Tretji Kanu

nedelja, 20. 12. ★ 19.00

Ana Čop & Thillo Seevers

petek, 25. 12. ★ 19.00 ★ božični koncert

Corcoras (premiera)

nedelja, 27. 12. ★ 18.00 ★ glasbena pravljica s

PO Krka (premiera)

ponedeljek, 28. 12. ★ 19.00

Mrfy

torek, 29. 12. ★ 19.00

El Kachon (premiera)

sreda, 30. 12. ★ 18.00

slovo dedka Mraza & Opera Julija (odlomek)

četrtek, 31. 12. ★ 19.00

ans. Pogum (premiera) + presenečenje

 #novomesto ZAME

 KOOB Sessions

